

Dictamen jurídic sobre l'aplicació futura de la proposta de llei per a la creació del Centre Català d'Empreses i Drets Humans

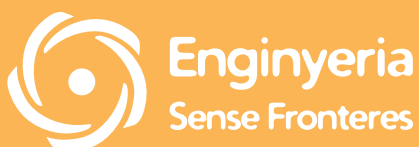
Autoria:
Alejandra Durán Castellanos
CICrA Justicia Ambiental

Suport en la recerca i revisió:
Beatriz Felipe Pérez, Jaume Pujolràs
Pomés, Cayetana Mosteiro Cadaval
*Totes formen part de CICrA Justicia
Ambiental.*

Maquetació:
Enginyeria Sense Fronteres

Agraïments:
A la cooperativa CICrA Justícia
Ambiental per la seva dedicació i
tasca d'investigació i a Josep Babot,
Andrea de Vides i Sandra Tous per la
seva revisió i comentaris.

ISBN: 978-84-09-83359-7

Les autores i l'Associació Internacional
d'Enginyeria Sense Fronteres, gener
2026.

Amb el suport de l'Ajuntament de
Barcelona.

El contingut d'aquesta guia és
responsabilitat exclusiva d'Enginyeria
Sense Fronteres i no reflecteix
necessàriament l'opinió del finançador.

www.esf-cat.org

 [@ESFCatalunya](https://www.instagram.com/ESFCatalunya)

 [@esfcatalunya.bsky.social](https://bsky.app/profile/esfcatalunya.bsky.social)

 [/EnginyeriaSenseFronteres](https://www.facebook.com/EnginyeriaSenseFronteres)

 [telegram.me/ESFCatalunya](https://t.me/ESFCatalunya)

**Dictamen jurídic sobre
l'aplicació futura de la
proposta de llei per a la creació
del Centre Català d'Empreses i
Drets Humans**

Servici públic de qualitat en salut
que garanteix els drets humans
i ambientals.

Feu-ho bé

Condemna per un pla que no garanteix
els drets humans i ambientals
del Parlament català de 2011

Feu-ho bé

*Feu-ho
bé* / EL CENTRE
CATALÀ
D'EMPRESA I
DRETS HUMANS
ÉS POSSIBLE

Índex

Abreviatures.....	2
Introducció.....	2
1. Estat actual de la qüestió i justificació de la proposta.....	3
1.1. Marc regulatori actual.....	5
1.1.1 De la diligència deguda a la proposta del tractat vinculant.....	5
1.1.2. Informes destacats en l'àmbit internacional i regional.....	13
1.2 El Centre Català d'Empreses i Drets Humans.....	17
1.2.1 Funcions i aspectes destacats.....	18
2. Valor afegit de la proposta del Centre respecte altres propostes i mecanismes existents.....	22
2.1. Investigació sobre un cas concret.....	23
2.2 Supervisió, vigilància i prevenció.....	24
2.3 Accés a la justícia i reparació: reclamació i rendició de comptes.....	25
2.4 Reptes identificats.....	27
3. Intervenció del Centre Català d'Empreses i Drets Humans en el cas “El Quimbo”	30
3.1 Descripció general del cas i justificació de la seva elecció: empresa involucrada i drets vulnerats.....	30
3.2 Presentació de la queixa.....	33
3.2.1 Fonaments i procediment.....	33
3.2.2 Instrucció de l'expedient: documentació necessària i model de queixa.....	34
3.3 Efectes de l'aprovació i publicació de l'informe definitiu.....	36
4. Conclusions.....	37
Bibliografia.....	39

Abreviatures

BAFA: Oficina Federal d'Economia i control de les exportacions

CCEDH: Centre Català d'Empreses i Drets Humans

CSDDD: Directiva de la UE sobre Diligència Deguda de les Empreses en matèria de Sostenibilitat (Corporate Sustainability Due Diligence Directive)

CSRD: Directiva sobre Informació Corporativa en matèria de Sostenibilitat (Corporate Sustainability Reporting Directive)

Cort IDH: Cort Interamericana de Drets Humans

CIJ: Cort Internacional de Justícia

DD: Diligència deguda

DH: Drets humans

DIHR: Institut Danès de Drets Humans

ETN: Empreses Transnacionals

EM: Estats membres

LkSG: Llei de Deguda Diligència en la Cadena de Subministrament

OCDE: Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic

PNC: Punts Nacionals de Contacte

SLAPPs: Accions judicials Abusives Contra la Participació Pública

UE: Unió Europea

Introducció

Des de la colonització, l'extracció i explotació de recursos i sabers del Sud global han servit per a sostenir models de producció i consum en el Nord global, ignorant les seves conseqüències humanes i ambientals. Això ha generat impactes en els drets humans de les poblacions locals, així com una petjada ambiental excessiva i un deute climàtic que agreuja les desigualtats i ha portat als sistemes naturals del planeta a una situació crítica (González, 2015). Encara que els estats del Nord global concentren la responsabilitat històrica més alta de la crisi global actual, **és necessari assenyalar també als actors no estatals**, com les institucions financeres, els bancs de desenvolupament i les empreses que participen en l'“arquitectura de la impunitat” i l'actuació de la qual contribueix de manera directa a la perpetuació d'aquesta problemàtica global (Hernández, González i Ramiro, 2019).

En aquest context, el Centre Català d'Empreses i Drets Humans (CCEDH) vol esdevenir un organisme públic pioner que permeti conciliar les polítiques econòmiques de la Generalitat de Catalunya amb la seva acció exterior i les accions de cooperació internacional. El principi de **coherència de polítiques**¹ s'alineja amb la principal finalitat del CCEDH: vetllar perquè les empreses que operen a Catalunya no generin impactes negatius en els drets humans o el medi ambient, especialment als països més empobrits (Lafede.cat, 2025a).

L'objectiu general d'aquest document és aprofundir i incidir en el potencial que té la proposta de llei per a la creació del CCEDH en relació amb altres mecanismes ja existents. La qüestió jurídica que es planteja és **en quina mesura el futur CCEDH pot esdevenir un organisme públic pioner** destinat a fer possible que les empreses que operen a Catalunya no generin impactes negatius en els drets humans o el medi ambient, especialment als països més empobrits.

El contingut del present informe es desplega a través de tres objectius específics:

1. Indagar sobre l'eventual **valor afegit de la proposta** respecte als mecanismes existents, particularment aquells basats en instruments de diligència deguda en matèria d'empreses i drets humans.
2. Aportar **elements pràctics** per a entitats de la societat civil sobre l'aplicació de la llei i el funcionament d'un futur CCEDH.
3. Aplicar el **contingut de la proposta a un cas real** escollit per il·lustrar la seva posada en pràctica i el possible funcionament del CCEDH.

1. Integrat a l'article 7 de la Llei 26/2001, de 31 de desembre, de cooperació al desenvolupament disponible en el següent enllaç: <https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=282457>

La metodologia emprada ha consistit en la revisió bibliogràfica d'informes i documents oficials rellevants, així com en la concertació de reunions virtuals i d'entrevistes acotades dirigides a una organització representant d'una comunitat afectada per una empresa que entraria en l'àmbit d'actuació del CCEDH. Quant a la bibliografia analitzada, el present document pren com a punt de partida no únicament la proposta de llei registrada l'any 2025 i actualment en tràmit al Parlament de Catalunya sinó també la seva versió anterior, presentada l'any 2024 i que, com es veurà més endavant, incorpora disposicions rellevants quant a la governança i funcionament pràctic del futur CCEDH.

El document s'estructura en tres grans apartats. El primer actualitza quin és **l'estat actual de la qüestió a escala internacional, regional i nacional/local**, fent referència a alguns informes temàtics de les Nacions Unides, així com a la recent Opinió Consultiva de la Cort Interamericana de Drets Humans (Cort IDH) i de la Cort Internacional de Justícia (CIJ). El segon aborda la **proposta específica de creació d'un CCEDH i contrasta el seu valor afegit en relació amb altres mecanismes** i centres de control de l'activitat empresarial aprovats i en funcionament recentment. El tercer desenvolupa **com podria ser la intervenció del CCEDH** mitjançant la presentació d'una queixa per part d'una comunitat afectada.

1. Estat actual de la qüestió i justificació de la proposta

L'any 2014, ara fa ja més de deu anys, va iniciar el procés de creació del CCEDH. D'ençà d'aquell moment, el marc social, polític i jurídic ha canviat, però la **vulneració de drets humans per part de les Empreses Transnacionals (ETN) i la impunitat amb la qual operen s'ha mantingut de manera constant**. Durant els últims deu anys, el Grup català d'Empresa i Drets Humans ha documentat al web AlertaDH.org un total de 25 casos de vulneracions de drets humans a països com Mèxic, Guatemala, Colòmbia, Turquia, Palestina o Bangladesh per part d'ETN que operen a Catalunya.

Dades recollides pel Business & Human Rights Resource Centre han registrat més de 6.400 atacs en 147 països contra persones defensores, destacant els sectors de la mineria, agroindústria i combustibles fòssils com aquells relacionats amb més nombre d'atacs. Des de l'any 2015 s'han presentat més de 530 casos d'Accions judicials Abusives Contra la Participació Pública (SLAPPs, per les seves sigles en anglès) i el nombre més gran d'atacs ha tingut lloc en el moment de denúncia dels riscos o danys socials i mediambientals associats a grans projectes empresarials (Jaramillo, 2024).

La sistemàtica vulneració de drets humans i ambientals per part d'ETN és conseqüència del procés “**d'acumulació per despossessió**” (Harvey, 2003)² en el qual els estats-nació –principalment els estats del Nord global – hi juguen un rol fonamental.

Els Estats membres de la Unió Europea (UE) i les seves empreses presenten una enorme dependència a determinats recursos, un fet que ha impulsat l'ofensiva extractivista actual, principalment d'aquelles matèries primeres fonamentals per a impulsar projectes d'energies renovables, bateries i dispositius mòbils, tot mantenint l'exploració i l'explotació de combustibles fòssils. Aquest fet no fa més que mantenir i aprofundir les relacions d'explotació i dominació, principalment sobre països del Sud global (Zubizarreta i Ramiro, 2024).

La vulneració de drets humans per part d'ETN, doncs, no ha fet més que augmentar, convertint-se en quelcom consubstancial a l'economia global i emmarcant-se en

2. Terme encunyat per David Harvey l'any 2003.

una dinàmica de “mutació de les fonts del dret i de la jerarquia de poders existent” (Adoración, 2018, p. 22). En aquest context d’espoli i mutació, les ETN i determinats estats han acaparat un enorme poder, dirigint gran part de les seves forces a **potenciar essencialment normes de caire voluntari o de *soft law*** (o dret tou) cristal·litzades a través de codis de conducta, estàndards i principis rectors. Paral·lelament, aquests actors s’han oposat, fins i tot dificultat, el desenvolupament de **normes vinculants o de *hard law*** en matèria de drets humans argumentant, per exemple, que el dret internacional dels drets humans només pot ser aplicable als estats i no a les empreses (Iglesias i Íñigo, 2025).

En contrast amb aquesta oposició frontal, ha sorgit la iniciativa d’elaborar un instrument internacional jurídicament vinculant (Tractat Vinculant), una proposta radicada en els moviments socials i de drets humans i que ha comptat amb el suport d’alguns estats. Aquesta iniciativa porta deu anys, des de l’any 2014, treballant en l’elaboració d’un marc jurídic vinculant per a les ETN que abordi les vulneracions de drets humans per part d’aquestes. Més recentment, la UE ha avançat en la regulació de la diligència deguda i, de forma prèvia o paral·lela, alguns (pocs) Estats membres com França, Alemanya o Països Baixos han instaurat normes de caràcter vinculant dirigides a incorporar el deure de vigilància o de deguda diligència en tant que obligació de les ETN. En l’àmbit de català, el CCEDH és una mostra més de la innegable necessitat de crear mecanismes que permetin garantir de manera efectiva els drets humans front l’activitat empresarial en tercers estats.

Per aquests motius, a continuació s’explica de manera succinta quin és el marc jurídic actual en matèria d’empreses i drets humans, incorporant alguns pronunciaments destacats en l’àmbit internacional i en relació amb l’objectiu del present informe. Aquest marc conforma l’ecosistema en el qual funcionen els mecanismes actuals de control de l’activitat empresarial i en el qual s’estan treballant propostes jurídiques més ambicioses, com són el Tractat Vinculant sobre empreses i drets humans o la proposta de creació del CCEDH.

1.1. Marc regulatori actual

És indiscutible que en l’àmbit internacional i regional, les empreses i determinats estats (principalment del Nord global, entre els quals els Estats Units i alguns Estats membres de la Unió Europea) han mantingut una actitud hostil davant de propostes més ambicioses i vinculants de regulació i control empresarial, començant per la més ambiciosa de totes –el Tractat Vinculant–, però també fins i tot per regulacions de diligència deguda obligatòria, com ha passat amb la Directiva de la UE sobre diligència deguda de les empreses en matèria de sostenibilitat (d’ara endavant CSDDD per les seves sigles en anglès). Mentrestant, i de manera molt contrastada, estats i empreses s’han mostrat molt més receptives en adoptar propostes de regulació voluntària.

A través de les normes de dret primari (tractats constitutius i carta de drets fonamentals)

i sobretot de dret derivat (directives i reglaments i decisions) la UE ha creat un marc jurídic internacional que s'adequa als interessos de les ETN (Guamán, Moreno 2018). Paral·lelament, la UE s'ha oposat a l'impuls d'un Tractat Vinculant, inclús bloquejant les negociacions i la feina del Grup de Treball Intergovernamental del Consell de Drets Humans de les Nacions Unides (TNI, 2015).

La proposta del futur CCEDH i les seves funcions es troben a cavall entre els mecanismes de *soft law*, de diligència deguda obligatòria en matèria de drets humans i de la proposta de Tractat Vinculant de les Nacions Unides. Per aquest motiu és d'interès explicar breument l'estat actual d'aquests dos marcs (*soft law* i *hard law*), així com alguns pronunciaments destacats en l'àmbit internacional i regional que s'han seleccionat per l'interès que susciten en relació amb l'objectiu d'aquest estudi.

1.1.1 De la diligència deguda a la proposta del Tractat Vinculant

Durant la segona meitat del segle XX i principis del segle XXI en l'àmbit del dret internacional dels drets humans s'han impulsat estàndards de *soft law* per promoure el deure de les empreses de respectar els drets humans i el medi ambient: l'any 1976 les Línies Directrius de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE) per a Empreses Multinacionals sobre Conducta Empresarial Responsable³ (d'ara endavant Línies Directrius de l'OCDE); l'any 2000 el Pacte Mundial de les Nacions Unides (Global Compact); i l'any 2011 els Principis Rectors de les Nacions Unides sobre Empreses i Drets Humans⁴.

Aquests tres instruments han promogut una diversitat de principis, estàndards i recomanacions als quals s'han adherit de manera voluntària estats –com passa amb les Línies Directrius de l'OCDE, que són vinculants per als països adherits que es comprometen a implementar-les– o que han signat milers d'empreses, com és el cas del Pacte Mundial. Ara bé, sense desmerèixer el rol que han jugat aquestes normes de *soft law* en el foment de normes de caràcter nacional i regional que han incorporat principis i recomanacions, **en cap cas les tres esmentades iniciatives estableixen obligacions jurídicament vinculants en matèria de drets humans per als estats ni per a les empreses, ni de bon tros sancions que garanteixin el seu compliment, ja que es tracta d'estàndards basats en orientacions i recomanacions.** On més lluny s'ha arribat ha estat a través de les Línies Directrius de l'OCDE que, a través dels **Punts Nacionals de Contacte (PNC)**, com

3. Formen part de la Declaració de l'OCDE sobre inversió internacional i empreses multinacionals i han estat revisades l'any 2000, 2011 i 2023.

4. S'implementen a les legislacions nacionals a través dels Plans d'Acció Nacional sobre Empreses i Drets Humans i es basen en 3 pilars: el deure de l'Estat de protegir davant els abusos dels drets humans comesos per tercers, incloses les empreses (I); la responsabilitat de les empreses de respectar els drets humans (II); l'accés de les víctimes a un recurs efectiu, judicial i/o extrajudicial (III).

s'analitza més endavant, reben queixes sobre presumptes violacions a les Directrius, no als drets humans *per se*. El PNC adopta el rol de mediador i pot emetre al final del procediment una declaració amb conclusions que, novament, incorpora recomanacions dirigides a l'empresa, que pot decidir complir-les o no.

D'altra banda, es troba la **Directiva CSDDD**, que estableix un “estàndard mínim de diligència deguda aplicable a les empreses europees en matèria de drets humans” (Carrasco, 2023, p.8) i que incorpora obligacions de procediment quant a deguda diligència en drets humans. Cal llegir aquesta norma com un **estàndard mínim de diligència aplicable i vinculant** a les empreses europees en matèria de drets humans, que **estableix obligacions concretes en matèria de diligència deguda** (Iglesias i Íñigo, 2025). Atès el seu contingut cal tenir en compte que:

- Les empreses que quedarien subjectes a les obligacions de diligència deguda són **grans empreses**: aquelles empreses de la UE que tinguin més de 1.000 treballadores i una facturació global superior als 450 milions d'euros, així com aquelles empreses extracomunitàries que generin una facturació de més de 450 milions d'euros a la UE (sense llindar de treballadores).
- Les empreses tenen el deure de prevenir (art. 10) o mitigar, eliminar o minimitzar (arts. 8, 9 i 11) i reparar (art. 12). Aquest deure es considera complert si les obligades compten amb uns **plans d'acció preventiva i correctiva** (arts. 10 i 11) establint un procediment de reclamació davant l'empresa i on s'identifiquin les mesures a adoptar davant potencials violacions de drets humans i danys ambientals al llarg de la seva cadena de valor. Ara bé, la norma **no concreta quin és el contingut que han de tenir aquests plans** –deixant-ho en mans de la voluntat de les empreses– **ni tampoc preveu sancions**⁵ en cas que, tot i haver complert amb les obligacions de diligència deguda, s'hagin produït violacions als drets humans o al medi ambient en el marc de l'operació de l'empresa o en la seva cadena global de valor (Durán, 2024).
- Com es veu més endavant, es contempla la creació d'una **autoritat nacional de control** encarregada de donar compliment únicament a les obligacions de diligència establertes en aquesta norma.

Així, la diligència deguda obligatòria en matèria de drets humans establerta a la Directiva CSDDD **és un mecanisme preventiu necessari però insuficient per a garantir de manera efectiva la protecció dels drets humans davant l'activitat de les ETN** (Campanya Global, 2024a). Una de les principals mancances d'aquesta norma d'àmbit comunitari és que **es fonamenta en mecanismes de prevenció de riscos i obligacions de mitjans**, deixant fora obligacions de resultat i mecanismes de responsabilitat efectius que assegurin conseqüències legals en cas d'incompliment del deure de respectar els drets humans

5. Les sancions que preveu la Directiva són aquelles que poden imposar les autoritats nacionals de control (art. 27) i que han de ser “dissuasives, proporcionades i eficaces” (considerant 76 de la Directiva CSDDD) per tal de garantir el compliment de la Directiva i, per tant, per assegurar el compliment de les obligacions de diligència deguda en matèria de drets humans.

per part de les empreses. La Directiva CSDDD **tampoc incorpora previsions clares d'accés a la justícia i reparació** de les afectades en cas de vulneració de drets humans per part d'ETN (Campanya Global, 2024a).

En el marc d'aquest procés, l'any **2025 la UE ha acordat la simplificació de la legislació europea en matèria de sostenibilitat per a les empreses**, una mesura adoptada amb l'argument que és fonamental augmentar la competitivitat de les petites i mitjanes empreses. Perquè això sigui possible, es proposa la simplificació i reducció de la càrrega administrativa que contenen les regulacions en matèria de sostenibilitat. Aquesta decisió s'ha posat en marxa a través de l'aprovació de la **Directiva (UE) 2025/794** que modifica les Directives (UE) 2022/2464 sobre Informació Corporativa en matèria de Sostenibilitat (CSRD per les seves sigles en anglès) i la ja qüestionada Directiva (UE) 2024/1760 de la UE sobre Diligència Deguda de les Empreses en matèria de Sostenibilitat (CSDDD). Algunes de les modificacions destacades portades a terme per la Directiva (UE) 2025/724 han estat, en primer lloc, **diluir l'obligació de les empreses d'informar** i, en conseqüència, l'estudi de la cadena global de valor d'aquestes, una de les grans aportacions fetes per la versió aprovada l'any 2024 de la CSDDD. En segon lloc, la Directiva (UE) 2025/724 **posposa el termini de transposició de la CSDDD fins al 26 de juliol de 2028**.

En aquest context de clara reducció de les obligacions de transparència de les empreses en relació amb la seva cadena global de valor i d'ajornament de la Directiva CSDDD en favor del benefici corporatiu, **prenen encara més rellevància propostes com la creació del futur CCEDH i les seves funcions específiques**, encaminades a prioritzar els mecanismes de responsabilitat i d'accés a la justícia, fet que permet concretar el deure de respectar els drets humans de les empreses davant el lucre econòmic que aquestes puguin obtenir.

Paral·lelament, durant els últims anys han estat aprovades **algunes normes d'àmbit nacional** amb l'objectiu d'incorporar com un **deure legal la diligència deguda**. A continuació s'analitza breument el cas de França i Alemanya, dues experiències d'interès a causa del seu recent desenvolupament i la seva proximitat geogràfica amb el cas que ens ocupa.

La **Llei francesa sobre el deure de vigilància (2017)** no contempla la creació d'un òrgan de control específic però sí que incorpora obligacions vinculants en matèria de diligència deguda: l'obligació que les grans empreses franceses tinguin un pla de vigilància⁶ que permeti identificar i prevenir les violacions greus de drets humans o del medi ambient quan aquestes resultin de les seves operacions o de les operacions derivades de les seves relacions comercials (art.1). Actualment, existeix un doble mecanisme per assegurar el compliment d'aquesta obligació:

- Primer, les interessades poden requerir a l'empresa perquè aquesta posi en pràctica el pla de vigilància. En cas que l'empresa no l'implementi, les persones interessades

6. Establint mesures de deguda diligència i contingut mínim de matèries que ha d'incloure el pla de vigilància donant marge a les empreses perquè aquestes determinen el contingut i abast dels mecanismes interns.

poden acudir a un/a jutge per tal que aquest/a estableixi una mesura cautelar.

- En cas que no es compleixi amb aquest requeriment, es pot interposar una demanda civil per responsabilitat extracontractual, per incompliment d'obligacions de vigilància de l'empresa.

*Amb la primera versió aprovada l'any 2017⁷ es contemplava un triple mecanisme per assegurar el compliment de la norma: s'establien sancions pecuniàries (multes) atesa la gravetat de l'omissió del deure de vigilància i les quals es podien triplicar si de l'incompliment es derivava un dany. **Amb la versió actual ja no es pot imputar a la societat matriu per violacions als drets humans, només en cas que aquesta violació hagi estat conseqüència de què l'empresa hagi omès el seu deure de vigilància i així quedi provat.***

En el cas alemany, la **Llei de Deguda Diligència en la Cadena de Subministrament** (LkSG per les seves sigles en alemany) crea l'Oficina Federal d'Economia i control de les exportacions (BAFA), autoritat administrativa alemanya encarregada de supervisar que les empreses sota el seu àmbit d'actuació compleixen amb els preceptes de la LkSG. La norma incorpora com a obligacions jurídiques (vinculants) estàndards de deguda diligència i preveu una gradació d'aquestes obligacions al llarg de la cadena de subministrament.

*Aquesta norma, que va entrar en vigor l'any 2023, **es troba actualment en risc** pel fet que el recentment conformat govern de coalició ha acordat derogar-la i substituir-la per una llei de responsabilitat internacional corporativa de les empreses. Amb l'argument de donar compliment de manera prioritària a la CSDDD i de reduir la burocràcia, ja no s'aplicaria l'obligació d'informar prevista a la LkSG sinó l'obligació d'informar prevista a l'art. 16 de la CSDDD⁸ que consisteix a documentar i publicar un informe anual sobre el compliment de la deguda diligència al seu lloc web (Rinne i Minaya, 2025).*

Tot sembla indicar que el panorama polític i jurídic actual tendeix a **diluir la responsabilitat d'informar de les empreses**, un element clau ja no només per garantir que aquestes respectin els drets humans sinó fins i tot per assolir un dels objectius principals de la deguda diligència en matèria de drets humans, és a dir, l'eliminació dels riscos que es derivin per a les persones de les activitats empresarials (Guamán, Moreno 2018).

7. Derogada pel Consell Institucional.

8. Que és una obligació dirigida als Estats membres, els quals han d'assegurar que les empreses informin sobre els aspectes regulats a la Directiva, mitjançant una declaració anual.

En el context de les Nacions Unides i ja fa més de deu anys, el Consell de Drets Humans a través de la Resolució 26/9 va crear un grup de treball intergovernamental amb el mandat d'elaborar un **instrument internacional jurídicament vinculant que regulés les activitats de les ETN i altres empreses** en el dret internacional dels drets humans. Aquest treball iniciat l'any 2014⁹ buscava desenvolupar mesures eficaces per protegir els drets humans davant els abusos empresarials, fomentant el deure de respectar els drets humans per part de les empreses i, sobretot, implementant el tercer pilar, referent a l'accés a mecanismes de reparació, un dels grans oblidats per part dels estats (Iglesias i Iñigo, 2025, p.109).

Després del document publicat “Elements per al projecte d'instrument jurídicament vinculant” (2017) es va arribar finalment a un esborrany (2021) que alhora va ser actualitzat l'any 2023 i que, en la seva versió actual (2024), alguns sectors assenyalen un retrocés en relació amb l'esborrany de l'any 2021 (Iglesias i Iñigo, 2025) doncs, per exemple, la versió actual es basa molt més en els Principis Rectors. La Campanya Global també ha indicat que existeixen mancances i llacunes, com ara en relació amb l'art.6 relatiu a mesures de prevenció, en les quals només es preveuen mesures de diligència deguda, un fet que la Campanya considera insuficient, ja que s'haurien d'incorporar obligacions molt més específiques que facin possible que la responsabilitat estigui efectivament connectada amb la prevenció. Per altra banda, la Red Internacional para los Derechos Económicos, Sociales y Culturales (Red-DESC) destaca alguns elements que consideren no negociables i que han d'estar presents al document, entre les quals: la primacia dels Drets Humans davant els acords comercials i d'inversió; les obligacions extraterritorials, és a dir, la previsió que els estats han de garantir que les corporacions amb seu a la seva jurisdicció siguin responsables de les violacions de drets humans comeses a l'estranger; o la necessitat d'establir normes que assegurin que els interessos corporatius no dictin la política pública ni els processos multilaterals (Red-DESC, 2024).

Tot i l'oposició històrica de la UE a l'impuls d'un tractat internacional que reguli les ETN, aquesta ha reconegut que efectivament existeix una asimetria entre els drets i obligacions de les ETN (Parlament Europeu, 2018, considerant K) i recentment ha manifestat el seu suport a l'impuls de la proposta de Tractat Vinculant, considerant “de vital importància” que la UE contribueixi a la consecució d'aquest instrument “per a afrontar de manera efectiva la qüestió de la responsabilitat de les empreses per violacions dels drets humans” (Parlament Europeu, 2018, p. 19). Així també ho han manifestat 75 eurodiputats i eurodiputades en una carta dirigida a la Comissió Europea demanant que, per tal d'evitar una reducció dels estàndards en matèria de drets humans, la regulació europea ha de ser complementària i estar alineada amb el projecte del Tractat Vinculant per tal de prevenir i reparar de manera eficaç els danys (Iglesias i Iñigo, 2025, p. 116)

A continuació s'incorpora una taula comparativa que resumeix alguns **aspectes de les autoritats, òrgans o entitats previstos actualment en l'àmbit de la UE**, creats – o

9. El grup de treball comença la seva feina l'any 2014, tot i que els intents per impulsar un tractat sobre empresa i drets humans es remunten a la dècada dels anys setanta (Iglesias, 2025,p.108).

en procés de creació – per controlar, d’una o altra manera, l’activitat empresarial a l’exterior.

	Punt Nacional de Contacte espanyol (OCDE)	Autoritat de control (CSDDD)	Oficina Federal d’Economia i Control de les Exportacions (BAFA)	Institut Danès de Drets Humans (DIHR)	Centre Català d’Empreses i Drets Humans (CCEDH)
Any creació	2001 ¹⁰	Els EM tenen fins al 26 de juliol de 2027 per transposar la Directiva i crear l’Autoritat (o autoritats)	2023	1987	En tràmit parlamentari
Norma de referència	Declaració de l’OCDE sobre la inversió internacional i empreses multinacionals	Directiva (UE) 2024/1760 sobre deguda diligència de les empreses en matèria de sostenibilitat (CSDDD) de 13 de juny de 2024 ¹¹	Llei alemanya sobre Diligència Deguda en Les Cadenes de Subministrament	Llei n° 553/2012 de creació de l’institut Danès de drets humans	Proposició de llei de creació del Centre Català d’Empreses i Drets Humans
Qui promou	Estats membres adherits a les Línies Directrius de l’OCDE	Estats membres de la UE	Govern alemany	Estat danès	Societat civil organitzada en el Grup Català d’Empresa i DH
Naturalesa jurídica	Òrgan col·legiat interministerial	Entitat independent, imparcial i transparent designada per cada Estat membre	Autoritat superior administrativa i de concessió de llicències en l’àmbit de comerç exterior alemany	Entitat pública independent, reconeguda com a institució nacional de drets humans	Entitat de dret públic, dotada personalitat jurídica pròpia, amb plena capacitat d’obrar
De qui depèn	Ministeri d’Economia i Competitivitat (Secretaria d’Estat de Comerç)	No s’especifica. Sí jurídicament i funcionalment independents	És independent però supervisada legal i tècnicament pel Ministeri Federal d’Economia i Energia d’Alemanya	Institució pública independent	Independent ¹² i adscrit al departament competent en matèria d’Acció Exterior de la Generalitat
Finalitat	Promoció de les Línies Directrius de l’OCDE	Controlar el compliment de les obligacions de diligència deguda establertes a les disposicions de dret nacional adoptades conforme els articles 7 a 16 i art. 22 de la Directiva CSDDD.	Imposar obligacions específiques de deguda diligència per prevenir o minimitzar els riscos per als DH i ambientals en les seves cadenes de subministrament	Promoció i protecció dels drets humans: sensibilització, recerca i assessorament per assegurar el compliment dels Principis de París ¹³ .	Prevenir, investigar, avaluar i supervisar les actuacions a l’exterior de les empreses que poden atemptar contra els drets humans o el medi ambient

10. Tot i que des de l’any 2011 fins al 2014 les funcions del PNC espanyol han estat assumides pel Ministeri amb competència en matèria de comerç i no ha estat fins a l’any 2014 quan s’ha definit la seva composició i procediment. L’any 2023 s’ha actualitzat la guia de procediment.

11. Modificada per la Directiva (UE) 2025/794 del Parlament Europeu i del Consell de 14 d’abril de 2025 coneguda amb la denominació “Stop-the-clock”.

12. De les administracions públiques, entitats privades i organitzacions sense ànim de lucre (art.1 de la proposta de llei de creació del Centre).

13. Es tracta de normes internacionals adoptades per les Nacions Unides l’any 1993 que estableixen el funcionament de les institucions nacionals de drets humans.

Governança	El president és el titular de la Secretaria d'Estat de Comerç Internacional i Inversions del Ministeri d'Economia i competitivitat. Altres membres de l'òrgan de govern representen diversos ministeris ¹⁴ .	No s'especifiquen els membres, però es determina que l'Autoritat ha de ser independent, imparcial, transparent i que els Estats membres han de garantir la seva independència jurídica i funcional, que l'Autoritat estigui lliure de tota influència externa (directa o indirecta) i, en particular, de les empreses incloses en l'àmbit d'aplicació de la Directiva ¹⁵ .	L'Oficina està subordinada al Ministeri federal d'afers economia i acció climàtica d'Alemanya. L'Oficina s'organitza en diverses direccions generals tècniques, una de les quals s'encarrega d'aplicar la Llei alemanya sobre Diligència Deguda i el compliment de les obligacions en la cadena de subministrament ¹⁶ .	Consell de Govern, format per 14 membres designats pel Parlament danès. Els membres solen ser experts independents, membres del Consell de Drets Humans danès i el Consell de Drets Humans de Groenlàndia.	La Junta de Govern és el màxim òrgan de govern i és integrada per 8 membres elegits pel Ple del Parlament (a proposta del Consell Assessor) i per 3 membres designats pel govern (art. 7). Els seus membres han d'actuar amb plena independència i es preveuen causes d'incompatibilitats (art. 9.3).
Àmbit d'actuació	Empreses que operen en o des dels països adherits a les Línies Directrius de l'OCDE.	Estat on l'empresa tingui el seu domicili social, quan les empreses s'hagin constituït conforme la legislació d'un dels EM i amb requisits de l'art. 2.	Empreses de tots els sectors i amb qualsevol forma legal que tinguin seu o sucursal a Alemanya i almenys 3.000 empleats a Alemanya ¹⁷ .	Més enllà de la temàtica específica d'empresa i drets humans: mandat ampli de promoció i protecció dels drets humans i llibertats fonamentals, garantia d'igualtat i no discriminació.	Empreses públiques i privades que operen a Catalunya que poden atemptar contra els drets humans o el medi ambient.

Font: elaboració pròpia.

1.1.2. Informes destacats en l'àmbit internacional i regional

En l'àmbit internacional de les Nacions Unides i regional del Sistema Interamericà de Drets Humans, s'han incorporat alguns pronunciaments i publicat informes temàtics que interpel·len de diverses maneres tant als estats com als actors no estatals –com serien les ETN– a complir amb obligacions i deures establerts en el dret internacional dels drets humans.

En l'àmbit de les Nacions Unides, ha estat àmpliament conegut l'impacte que en matèria de medi ambient i de drets humans generen les activitats empresarials. Ara bé, no va ser fins a l'any **2005** quan va iniciar el mandat del Representant Especial del Secretari General de les Nacions Unides sobre la qüestió **dels drets humans i les ETN i altres**

14. Entre els quals el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, el Ministeri d'Assumptes Exteriors i de Cooperació i el Ministeri de Treball i Seguretat Social. Per a més detall es pot consultar l'article 2 de la norma que regula la seva composició en aquest enllaç: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2014-12022>

15. Per a més detall podeu consultar l'article 24.9 de la Directiva CSDDD.

16. Per a més informació podeu accedir al lloc web de l'Oficina disponible en aquest enllaç: https://www.bafa.de/EN/Federal_Office/Organisation/organisation_node.html

17. A partir de l'1 de gener de 2024 el llistat s'ha reduït a 1.000 empleats. Es preveu que la norma impactaria a 900 empreses (2023) i aproximadament a 4.800 (2024).

empreses comercials. Aquest organisme, avui constituït en el Grup de Treball sobre les Empreses i els Drets Humans, ha anat fent seguiment de l'estat global de la qüestió de forma detallada¹⁸ i entre les seves principals aportacions es troben els Principis Rectors¹⁹.

Ja l'any 2007, el llavors Representant Especial, John Ruggie, deixava clar que **existien obligacions substancials per part dels estats de protegir els individus sota la seva jurisdicció contra violacions dels drets humans no atribuïbles a l'Estat** "i que aquesta obligació s'estenia a la protecció contra els abusos comesos per entitats comercials" (A/HRC/4/35: par. 10). Aquest deure de protegir dels estats existia amb independència de les seves legislacions nacionals, en el marc dels tractats fonamentals de Drets Humans de les Nacions Unides i en virtut del consens present en el marc del dret internacional consuetudinari (A/HRC/4/35: par. 10). Per altra banda, l'any següent s'establí que la responsabilitat empresarial de respectar els drets humans existia també amb independència dels deures dels estats.

Aquests postulats s'han anat reiterant en els gairebé vint anys següents d'informes anuals²⁰ i tots deixen constància de les enormes dificultats existents a l'hora de mitigar els impactes negatius que les activitats empresarials tenen en els drets humans. Els informes més recents continuen denunciant l'alt risc que comporten les activitats empresarials en el gaudi dels drets humans i constaten com aquestes activitats dificulten o, directament, vulneren l'efectiu gaudi dels drets humans de les persones afectades²¹.

En aquest sentit, l'informe A/HRC/53/24 de 2024, referent al foment de la capacitat per l'aplicació dels Principis Rectors sobre les Empreses i els Drets Humans, assenyala que les **institucions nacionals de drets humans** són organismes que desenvolupen un important paper en la **promoció i protecció dels drets humans** a l'hora de col·laborar amb les

18. Per a més informació es pot consultar el seu lloc web oficial en el següent enllaç: <https://www.ohchr.org/es/special-procedures/wg-business/special-representative-secretary-general-human-rights-and-transnational-corporations-and-other>

19. Es pot consultar el text dels Principis Rectors en el següent enllaç: https://www.ohchr.org/sites/default/files/GuidingPrinciplesBusinessHR_EN.pdf

20. Entre els quals destaquen el dedicat als acords internacionals d'inversió, de 2021, (A/76/238: paras. 7, 22, 57 i 65); el de 2022, dedicat a la influència de les empreses en l'esfera política i reglamentària (A/77/201: paras. 3, 75, 81 i 87-90); l'informe sobre la implementació del tercer pilar dels Principis Rectors, l'obligació de remeiar els danys soferts en el gaudi dels drets humans per part de les empreses, també de 2022 (A/HRC/50/40/Add.4: para. 8); l'informe de 2023 dedicat al sector extractiu i la transició energètica i el seu impacte en els drets humans de les comunitats afectades (A/78/155: paras. 22, 23, 34 i 64); el de 2024, dedicat a la protecció i respecte dels drets humans de les persones lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i interseccionals en el context de les activitats empresarials (A/79/178: paras. 11, 28, 29 i 45); l'informe també de 2024 dedicat a les actuacions de les persones inversores (A/HRC/56/55: paras. 31, 48, 53, 74 i 82); i, per acabar, l'informe d'enguany, 2025, dedicat a l'impacte de l'ús de la intel·ligència artificial (A/HRC/59/53: paras. 5, 21 i 61).

21. Informes relatius als acords internacionals d'inversió (A/76/238: paras. 15 i 22); les activitats dels inversos particulars (A/HRC/47/39/Add.1: para. 47 i A/HRC/56/55: para. 28); la intervenció de les empreses en l'esfera política i reglamentària (A/77/201: paras. 2, 11 i 14); les activitats extractives i del sector energètic (A/78/155: paras. 14 i 18); o les polítiques laborals sobre les persones LGBTIQ+ (A/79/178: paras. 4 i 29)

empreses per tal de garantir que es compleixen els respectius deures i responsabilitats²². La important contribució d'aquestes institucions a la protecció i promoció dels drets humans també s'ha reiterat en diferents informes temàtics²³.

Les institucions nacionals de drets humans

L'any 2021 l'esmentat Grup de Treball va emetre un informe específic sobre el **paper de les institucions nacionals de drets humans a l'hora de facilitar l'accés a la reparació de drets humans vulnerats en el marc d'activitats empresarials** (A/HRC/47/39/Add.3). En aquest informe es posava en relleu la importància que aquestes institucions gaudissin **d'independència** per desenvolupar les seves funcions de manera efectiva, eficaç i fidel amb el deure de contribuir a la reparació dels drets humans vulnerats (para. 1). S'indicava que, perquè aquestes institucions poguessin contribuir de manera efectiva a la reparació, els estats havien de dotar-les amb **recursos i capacitats suficients** (para. 17).

L'informe classifica en tres les maneres que avui en dia les Institucions Nacionals de drets humans estan contribuint a fer efectiu l'accés a reparació de drets humans vulnerats.

- En primer lloc, de **manera directa, acceptant queixes, investigant abusos, realitzant consultes públiques, mediant en disputes**, etc. La majoria d'aquestes institucions tenen facultat per adoptar resolucions en forma de **recomanacions**, en aquest cas les persones afectades s'hauran d'adreçar als tribunals per assegurar una aplicació vinculant. No obstant això, existeixen Institucions Nacionals de drets humans, com les de Sud-àfrica, Ghana, Kenya, Uganda, Nigèria i Sierra Leone que **posseeixen poders quasijudicials i estan facultades per emetre decisions correctores vinculants** (para. 23).
- De **manera indirecta**, contribuint a la reparació **documentant abusos, proporcionant assistència jurídica, fent costat a les víctimes, protegint els defensors dels drets humans**, intervenint en procediments judicials, supervisant l'aplicació de les ordres judicials, o avaluant l'eficàcia dels mecanismes de reclamació a escala operativa, entre d'altres (para. 26).
- En tercer lloc, d'una manera més **fundacional, sensibilitzant sobre els drets humans i els mecanismes de remei**, impulsant **investigacions i l'emissió d'informes** sobre qüestions rellevants de recursos humans o formulant recomanacions de reformes legislatives per enfortir l'accés al remei (para. 30).

22. Informe A/HRC/53/24, de 2024, referent al foment de la capacitat per l'aplicació dels Principis Rectors sobre les Empreses i els Drets Humans, para. 38.

23. Com ara en l'informe de 2023 referent a l'impacte de la indústria extractiva i de la transició energètica (A/78/155: para. 35), o en l'informe de 2024 referent als impactes de les activitats empresarials als drets humans de les persones LGBTIQ+ (A/79/178: paras. 55-58).

La impunitat de les empreses transnacionals

Alguns/es relators/es especials de les Nacions Unides també han alertat de la impunitat amb la qual operen les ETN en tant que actores no estatals. Es destaquen alguns exemples:

- En relació amb l'impacte que tenen els **acords internacionals d'inversió sobre els drets dels pobles indígenes**, la Relatora Especial del Consell de Drets Humans sobre els drets dels Pobles Indígenes, Victoria Tauli-Corpuz (2015) recordava que, mentre els inversors estrangers i les ETN disposen de poderosos drets i mecanismes d'execució atorgats pels acords internacionals d'inversió i de lliure comerç, les normes de dret internacional que regulen les obligacions d'agents privats no arriben a la categoria d'instruments jurídicament vinculants, contribuint a “una perillosa acumulació de poder en les empreses internacionals, fet que dificulta la capacitat estatal d'actuar com a eficaç regulador i protector dels drets humans i dels drets dels pobles indígenes”²⁴. En aquest sentit, la Relatora conclou que “no es pot mantenir una situació en què les empreses i els inversors gaudeixen de forma excepcional de sòlids drets i recursos jurídics, mentre que els únics mecanismes per a obligar-les a retre comptes per qualsevol vulneració dels drets humans i indígenes tinguin caràcter voluntari o poc pes en el dret internacional”²⁵.
- En relació amb el **finançament verd**, el Relator Especial sobre els Drets dels Pobles Indígenes, Cali Tzay (2023), reconeix que “el finançament del sector privat (empreses i bancs d'inversions) pateix d'una falta de claredat encara major sobre responsabilitat, supervisió i els mecanismes de reclamació”²⁶ i recomana als estats “establir mecanismes eficaços, accessible, culturalment adequats i independents perquè els Pobles Indígenes obtinguin justícia i reparació en casos de violacions dels drets humans o de danys ambientals causats per projectes de finançament verd”²⁷. El Relator Especial també indicava que calia “vetllar perquè els Pobles Indígenes puguin accedir a mecanismes de reclamació independents que s'ajustin al principi 31 –mecanismes de reclamació extrajudicials – dels Principis Rectors sobre Empreses i Drets Humans”²⁸.
- En relació amb la **rendició de comptes**, altres informes temàtics específics com “Promoció i protecció de tots els drets humans, civils, polítics, econòmics, socials i culturals, inclòs el dret al desenvolupament” (2009) la Relatora Especial sobre la

24. Informe A/70/301, 2015, de la Relatora Especial del Consell de Drets Humans sobre els drets dels pobles indígenes relatiu a les repercussions de les inversions internacionals i el lliure comerç sobre els drets humans dels pobles indígenes, para. 45.

25. Vid Informe A/70/301, para. 74.

26. Informe A/HRC/54/31, 2023, del Relator Especial sobre els drets dels pobles indígenes relatiu al Finançament verd, una transició justa per a protegir els drets dels Pobles Indígenes, para 25.

27. Vid Informe A/HRC/54/31 para 77.f).

28. Vid Informe A/HRC/54/31 para 77.g).

violència contra la dona, les seves causes i conseqüències, Yakin Ertürk, assenyala la importància de desenvolupar eines d'implementació i rendició de comptes de les violacions als drets humans per part de les empreses i que aquestes enfoquin les seves activitats i polítiques amb una perspectiva de gènere (para. 90.b). La Relatora demana que els estats vetllin perquè “els estímuls econòmics i les mesures de recuperació dels diferents sectors econòmics no prioritzin les inversions en infraestructura física a expenses de la social” (par. 88).

Els riscos i impactes que poden generar les activitats empresarials en matèria de medi ambient i de drets humans també és àmpliament acceptat en altres entorns regionals com ara el **Sistema Interamericà de Drets Humans**.

- La **Comissió Interamericana de Drets Humans** recordava al seu informe temàtic de 2019 l'increment de vulneracions de drets humans a causa de l'activitat empresarial transnacional i assenyalava que, en el marc del Sistema Interamericà de Drets Humans, els estats havien d'establir obligacions vinculants per a les empreses amb l'objectiu de superar les limitacions de les normes voluntàries sobre responsabilitat corporativa (García, 2019).
- La **Cort Interamericana de Drets Humans** ha contemplat recentment, en la seva Opinió Consultiva sobre el deure de protegir que tenen els estats en el context d'emergència climàtica, la possibilitat que aquests puguin atribuir responsabilitats jurídiques a les empreses matriu o que exerceixin control sobre les mateixes en funció de les emissions de gasos d'efecte hivernacle generades per les seves filials o per les empreses que controlen (OC-32/25 par. 350). La Cort IDH també ha convidat els estats perquè exigeixin a les empreses que publiquin i facin accessibles les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle de la seva cadena de valor (OC-32/25 par. 347). És important assenyalar que la Cort IDHC també recorda als estats que han d'adoptar mesures legislatives o d'un altre caràcter que garanteixin la reparació de les violacions de drets humans generades per empreses estatals o privades “investigar-les i castigar-les, així com garantir la reparació de les seves conseqüències quan aquelles vulneracions hagin tingut lloc” (OC-32/25 par. 345).

Més recentment, la **Cort Internacional de Justícia**, òrgan judicial de les Nacions Unides, ha emès recentment una Opinió Consultiva (2025) relativa a les obligacions dels estats en relació amb el canvi climàtic en la qual confirma que aquests tenen el deure de regular les activitats d'actors no estatals que contribueixin a generar danys climàtics (CIJ, par. 428). Fent referència a les obligacions dels estats respecte del canvi climàtic, amb aquesta OC la CIJ confirma, primer, que aquestes obligacions no són merament polítiques o aspiracionals, sinó formen part del dret internacional vinculant i, en segon lloc, també afirma que el dret internacional consuetudinari imposa als estats el deure vinculant de prevenir danys significatius al medi ambient, inclòs el sistema climàtic (Márquez, 2025).

Atès aquest panorama, a continuació s'explica en quina mesura el futur CCEDH pot

esdevenir un instrument que contribueixi a algunes de les funcions esmentades als informes de les Nacions Unides, sigui de manera directa, indirecta o fundacional.

1.2 El Centre Català d'Empreses i Drets Humans

L'origen de la proposta de llei per a la creació del CCEDH neix del Grup Català d'Empresa i Drets Humans format per dues plataformes de segon nivell –Lafede.cat, formada per organitzacions per a la Justícia Global, i la Taula per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia – que representen a aproximadament 150 entitats del tercer sector. Aquest grup treballa des de l'any 2014 per a la creació d'un organisme públic que sigui pioner en la defensa dels drets humans i el medi ambient davant els abusos que puguin cometre les empreses.

La iniciativa fou admesa per primer cop en seu parlamentària l'any 2020, però no va ser fins a l'any 2022 que el Parlament de Catalunya va acceptar a tràmit la Proposta de Llei per primer cop, tot i que la proposta va decaure l'any 2023 per l'avançament electoral. El mateix va passar l'any 2024, quan la proposició de Llei es trobava al tram final del debat parlamentari. No obstant això, durant aquests deu anys, la iniciativa ha aconseguit aglutinar el suport de més de 8.000 entitats de la societat civil i s'espera que ara, per tercera vegada, amb el seu registre i admissió a tràmit (el 19 de juny 2025), es puguin assolir els consensos polítics i socials necessaris per a la seva aprovació al Ple del Parlament de Catalunya (Lafede.cat, 2025b).

L'àmbit d'actuació del CCEDH d'acord amb el text actualment en tràmit al Parlament de Catalunya són les **actuacions a l'exterior de les empreses públiques i privades que operen a Catalunya²⁹ que poden atemptar contra els drets humans o el medi ambient** (art.2.2). En aquest sentit, l'àmbit d'actuació se circumscriu a la finalitat principal del CCEDH: vetllar perquè les actuacions a l'exterior de qualsevol empresa –pública o privada, gran o petita – no generin impactes negatius en els drets humans o en el medi ambient. Es tracta d'un element distintiu i rellevant en relació amb altres centres o instituts de l'entorn³⁰ i també assenyala que la proposta de llei no se circumscriu al marc de diligència deguda, sinó que desplega una diversitat de mecanismes que permeten contribuir a la construcció d'una cultura empresarial responsable que respecti els drets humans i el medi ambient de manera efectiva.

La fórmula dissenyada en l'àmbit d'actuació permet operar sobre qualsevol empresa que tingui caràcter transnacional quant a les seves operacions i potencials impactes a l'exterior, sense delimitar l'àmbit d'aplicació atenent altres aspectes com, per exemple, el nombre de persones treballadores. Això és perquè, si fos aquest el cas, hi hauria el risc –com va passar finalment amb la llei de vigilància francesa – de deixar fora a les filials

29. En aquest sentit, també queden incloses en l'àmbit d'aplicació aquelles empreses que presten serveis a qualsevol administració pública catalana.

30. Per exemple, l'àmbit d'actuació del centre Danès de Drets Humans sobre les empreses és nacional, ja que aquest no disposa d'un mandat per investigar casos en tercers països on estiguin implicades empreses daneses (Vives, 2025).

de grans ETN que operen al territori on aplica la llei (Guamán, 2018) que, en el cas que ens ocupa, és Catalunya.

Així, l'objectiu fonamental del CCEDH es desplega necessàriament sobre qualsevol mena d'empresa que operi en l'exterior i pren forma a través de quatre funcions – **prevenir, investigar, avaluar i supervisar** – que es detallen a continuació. Totes elles, analitzades i enteses de manera harmònica i tenint en compte altres elements característics – com per exemple qui promou la iniciativa, naturalesa jurídica del centre o de qui depèn orgànicament – fan palesa la singularitat del CCEDH en comparació amb altres mecanismes actualment en marxa, així com la seva vocació pionera en matèria de drets humans.

1.2.1 Funcions i aspectes destacats

En atenció al text de la proposta de llei registrada l'any 2025, la funció principal que té el CCEDH és **prevenir i avaluar les vulneracions dels drets humans i els danys al medi ambient** en les actuacions a l'exterior de les empreses que operen a Catalunya, amb especial atenció als col·lectius més vulnerables i en els d'alt risc de vulnerabilització. Aquesta funció genèrica es concreta alhora en quatre funcions bàsiques:

Funcions de recerca

El CCEDH té la potestat d'**investigar** de manera exhaustiva tant els fets consignats en les **queixes** presentades per possibles vulneracions dels drets humans i danys al medi ambient en les actuacions a l'exterior de les empreses que operen a Catalunya, amb especial atenció en els sectors d'alt risc, com en els fets **detectats d'ofici** quan tinguin un efecte greu. A partir d'aquestes investigacions, el CCEDH **elaborarà i publicarà informes** detallats que en reflecteixin els resultats, garantint la transparència i la rendició de comptes. De manera transversal, el CCEDH **elaborarà un informe anual** sobre vulneracions dels drets humans i els danys al medi ambient en les actuacions a l'exterior de les empreses que operen a Catalunya, incorporant-hi recomanacions en aquest àmbit. Aquests informes anuals hauran de ser públics, es presentaran al Parlament i seran accessibles al web institucional del Centre.

Funcions de supervisió, vigilància i prevenció

En el marc de les seves competències d'investigació, el CCEDH podrà **requerir** a les empreses que entrin dins el seu àmbit d'actuació i sancionar-les quan aquestes no responguin, o ho facin d'una manera insuficient o inadequada. Igualment, li correspondrà elaborar un **mapa de riscos** en relació amb la finalitat de la llei. Així mateix, el CCEDH podrà supervisar les **administracions competents** perquè apliquin i desenvolupin les resolucions i propostes del Centre, així com assegurar que es fa el degut seguiment a les empreses sancionades o observades als informes del CCEDH.

Funcions d'innovació normativa

El CCEDH pot, en primer lloc, elaborar propostes **sobre polítiques públiques** que han de dur a terme el Govern i les administracions públiques de Catalunya per garantir el respecte dels drets humans i del medi ambient per part de les empreses que operen a Catalunya. També pot fer propostes sobre la inclusió de **clàusules en tots els processos de contractació pública** sobre la matèria. En segon lloc, el CCEDH també pot impulsar propostes d'innovació normativa tant en l'àmbit català, estatal com internacional que afavoreixin el ple compliment de les obligacions en matèria de drets humans i medi ambient per part de les multinacionals i altres empreses.

Funcions de pedagogia

Finalment, també es preveu que el CCEDH pugui **fer pedagogia** entre la ciutadania i alertar de possibles vulneracions als drets humans i danys al medi ambient en les activitats d'empreses que operen a Catalunya, així com informar de les accions del Centre i dels seus resultats.

Així, si bé la literalitat de la proposta fa referència a quatre funcions principals –prevenir, investigar, avaluar i supervisar – a través de la lectura conjunta del text de la proposta de llei aquestes es despleguen a través d'altres competències que permetrien al CCEDH, per exemple, disposar d'eines i recursos necessaris per a impulsar una **investigació exhaustiva** en relació amb un cas particular (empresa i vulneració), elaborar un **mapa de riscos** de les actuacions a l'exterior de les empreses públiques o privades que operen a Catalunya o, fins i tot, fer **propostes de millora en els processos de contractació pública** i supervisar a les mateixes administracions competents per tal d'assegurar que es fa un adequat seguiment de les empreses sancionades o observades pel CCEDH.

Abans d'entrar a analitzar el valor afegit que pot representar la proposta de creació del CCEDH i alguns dels reptes que suscita la seva posada en marxa, a continuació es resumeix el **funcionament de tres mecanismes operatius en l'actualitat** (PNC espanyol, BAFA i Llei Francesa sobre el deure de vigilància) i quina ha estat la participació de les comunitats afectades i organitzacions aliades.

	Punt Nacional de Contacte de l'OCDE	Oficina Federal d'Economia i Control de les Exportacions (BAFA)	Llei francesa sobre el deure de vigilància
Descripció del cas	Projecte hidroelèctric Renace posa en risc la vida de més de 29.000 indígenes quekchi: degradació del riu, greus impactes al medi ambient i criminalització de les opositores al projecte ³¹ .	Violacions sistemàtiques de drets laborals, humans i ambientals per part de l'empresa NaturAceites: hores de treball excessives, obstacles per a la sindicalització, ús de plaguicides i contaminació de l'aigua potable així com monocultius d'oli de palma en plantacions de terres tradicionals ³² .	Contaminació de la xarxa d'aigua potable a causa del vessament de 1.100 litres de petroli al riu Rahué. La població d'Osorno (Xile) es va veure privada d'aigua potable durant deu dies a causa de la negligent gestió de l'empresa ESSAL ³³ .
Estat del cas	Resolt	En tràmit	Finalitzat. El Tribunal d'apel·lacions de París confirma la sentència del Tribunal de primera instància de París (18 juny 2024).
País del mecanisme	Espanya	Alemanya	França
Estat on s'ha produït la vulneració	Guatemala	Guatemala	Xile
Empresa denunciada	Cobra, filial del Grup ACS: contractista en el projecte hidroelèctric.	Edeka i la seva cadena de subministrament, vinculada al proveïdor guatemalenc NaturAceites.	Suez SAS, entitat que engloba la filial ESSAL.
Part interessada	Alianza por la Solidaridad (AxS).	European Center for Constitutional and Human Rights (ECCHR) amb el suport de Foodwatch i organitzacions associades de Guatemala.	Federació Internacional de Drets Humans (FIDH), Ligue des Droits de l'Homme, Red Ambiental Ciudadana de Osorno i Observatori ciutadà.
Destacat del procés	Es sol·licita que l'empresa suspengui les obres del projecte hidroelèctric al riu Cahabón fins que no es realitzi la consulta prèvia a la comunitat indígena i es dugui a terme una avaluació d'impacte ambiental integral de tot el projecte. El PNC reconeix impactes ambientals i socials negatius i insta l'empresa que col·labori amb el govern per a mitigar-los i remeiar-los ³⁴ .	ECCHR denuncia a Edeka basant-se en vulneracions de DH i contaminació ambiental relacionada amb el subministrament d'oli de palma a Guatemala.	Les demandants exigeixen a l'empresa que aquesta compleixi amb el seu deure de vigilància i adopti mesures necessàries per fer front a les irregularitats i deficiències en la prestació de servei d'abastament d'aigua que van tenir lloc el 2019. El Tribunal declara inadmissible la demanda perquè aquesta s'havia interposat contra una entitat que engloba les filials a l'exterior (Suez SAS) i no contra la societat matriu (Suez S.A) que és la legalment obligada per la llei francesa.
Rol de comunitats afectades	No té participació directa en el procés. Representades per AxS.	No té participació directa en el procés. Representades per ECCHR.	És una de les demandants, representada per la Red Ambiental Ciudadana de Osorno i de l'Observatori ciutadà.
Resultats del procés	Recomanacions dirigides a l'empresa.	BAFA pot formular recomanacions o imposar sancions administratives si considera que Edeka no ha adoptat les mesures preventives i correctives adequades.	La inadmissió de la demanda sense entrar en el fons del cas és una mostra de com les ETN fan servir l'opacitat i mutabilitat de les seves estructures empresarials, fet que afavoreix evadir la seva responsabilitat.

31. Per a més informació sobre el cas es pot accedir a l'informe elaborat per Alianza por la Solidaridad disponible en el següent enllaç: <https://www.alianzaporlasolidaridad.org/casos/renace-cobra-hidroelectrica-destruye-derechos-guatemala>

32. Per a més informació sobre el cas es pot accedir a l'informe elaborat per ECCHR, Foodwatch i organitzacions sòcies guatemalenes en el següent enllaç: <https://www.ecchr.eu/en/case/edeka-taeuscht-verbraucherinnen-mit-nachhaltigkeits-siegel/>

33. Per a més informació sobre el cas es pot accedir a la fitxa de cas d'AlertaDH en el següent enllaç: <https://alertadh.org/caso/essal-aigues-de-barcelona-a-osorno/>

34. En aquest cas, el PNC també recomana a l'empresa que 1) de cara a futurs projectes realitzi una consulta prèvia i que revisi la seva política de RSC per a incloure la necessitat de realitzar una supervisió activa dels socis locals a tot el món 2) col·labori amb la Cort Suprema de Justícia de Guatemala que, en un procés judicial paral·lel, va obligar al Ministeri d'Energia i Mines de Guatemala, entre altres qüestions, a realitzar una consulta prèvia, lliure i informada i a remetre un informe mediambiental.

avui ___ la mort
de ___ 1134
treballadores
del Rana Plaza
no ___ seguiria
sent impune ___

alertaDH

Si fa
35 a
hagués
un Cent
d'Empre
i Drets H
eficac

alertadh.org

Si fa
15 anys
hagués existit
un Centre
d'Empresa
i Drets Humans
accessible

alertadh.org

avui ___
___ 30.000 persones
no estarien ___
___ desplaçades per
la construcció d'una
presa a l'amazonia
colombiana.

alertaDH

2. Valor afegit de la proposta del CCEDH respecte altres propostes i mecanismes existents

Com s'ha vist fins ara, en l'àmbit europeu existeixen molt pocs exemples de propostes jurídiques que vetllin perquè les empreses **compleixin de manera efectiva amb el respecte als drets humans** i que incorporin **obligacions que vagin encaminades a l'aplicació de l'extraterritorialitat en tant que principi jurídic**. A més, a diferència d'altres iniciatives existents³⁵, la proposta de creació del CCEDH neix de la societat civil organitzada (entitats del tercer sector, cooperatives i sindicats), una proposta que després ha estat rebuda i acollida per la majoria dels grups parlamentaris que advoquen per millorar els mecanismes de rendició de comptes de les empreses en matèria de drets humans.

Els pocs referents que existeixen actualment en l'àmbit europeu –com l'autoritat alemanya o la llei francesa – i que es basen en mecanismes de vigilància o diligència deguda obligatòria corren el risc de desaparèixer els pròxims anys per transformar-se en l'autoritat de control prevista a la Directiva CSDDD que, com s'ha vist, s'ha ajornat fins al 26 de juliol de 2028 la data límit de la seva transposició pels Estats membres. Així, el debat parlamentari i l'eventual creació del CCEDH té lloc en un moment on els Estats membres, a través de l'argument de l'austeritat i simplificació administrativa, estan fent importants esforços per eliminar, fins i tot, aquells mecanismes referents en la diligència deguda obligatòria a la UE. És un context certament preocupant i que posa en risc la creació del CCEDH tal com ha estat pensat i treballat des de les organitzacions impulsores.

Per altra banda, és consensuat que l'apostada en marxa del CCEDH permetria superar les estratègies que actualment fan servir les empreses per eludir la seva responsabilitat, utilitzant mecanismes com són “la **vigilància, investigació i rendició de comptes** per a assegurar l'assumpció de responsabilitat i l'accés a recursos, preferentment judicials, de les víctimes de vulneracions dels drets reconeguts al Pacte en el context d'activitats empresarials” (Comitè DESC, 2017, p.14). Tal com s'ha evidenciat en línies anteriors, aquestes són algunes de les principals funcions previstes del futur CCEDH en el marc de les seves competències.

35. Les línies directrius de l'OCDE o la Directiva CSDDD, per exemple, tot i haver comptat amb la participació puntual de la societat civil, són propostes radicades des dels estats i que han comptat amb una forta influència del lobby empresarial.

Articulant el funcionament previst del CCEDH en comparació amb el d'altres mecanismes existents en l'actualitat, a continuació es destaquen alguns dels moments en els quals podria intervenir el CCEDH i que aporten un valor afegit en relació amb altres experiències actualment en marxa. Aquest exercici comparatiu té especialment en compte les funcions previstes per l'**autoritat de control** establerta per la Directiva CSDDD (art. 24), el **PNC espanyol** que promou i implementa les Línies Directrius de l'OCDE i la **BAFA a Alemanya**. També es tenen en compte altres mecanismes com la **Llei francesa sobre el deure de vigilància** que, si bé no disposa d'un centre específic, el seu funcionament és d'interès en relació amb els objectius d'aquest informe.

Un primer element que diferencia al CCEDH d'altres mecanismes existents en l'actualitat, o fins i tot de la futura autoritat de control prevista per la Directiva CSDDD, és l'àmbit sobre el qual el CCEDH desplega les seves funcions: les **vulneracions dels drets humans i els danys al medi ambient en les actuacions exteriors de les empreses que operen a Catalunya**.

2.1. Investigació sobre un cas concret

Tal com s'ha comentat prèviament, una de les funcions destacades del CCEDH és poder **investigar de manera exhaustiva** els fets consignats en queixes o que siguin detectats d'ofici. Alguns aspectes destacats de manera comparativa amb altres mecanismes són els següents:

1. El CCEDH pot contribuir a fer que els informes que presentin les empreses **siguin específics** i, en aquest sentit, puguin detallar les anomenades "*qüestions destacades de drets humans*", és a dir, "aquells drets humans que corren el risc de rebre impactes negatius més greus a través de les seves activitats o de les seves relacions comercials" (Iglesias, 2025, p.58). L'informe recent del Global Reporting Initiative (2020) indica que les aportacions estratègiques de les empreses solen ser difuses o genèriques. En aquest sentit, es preveu que el CCEDH pugui requerir informació addicional a les empreses sobre les mesures específiques que estan portant a terme en matèria de drets humans i en relació amb un cas concret.
2. La funció de recerca del CCEDH posa especial atenció als anomenats "**sectors d'alt risc**"³⁶ (art. 4.b). Aquesta és una contribució destacable en relació amb la Directiva CSDDD la qual, fent referència al Reglament (UE) 2017/821³⁷, posa atenció sobre la diferència contextual en "zones de conflicte o alt risc" i preveu emetre directrius que

36. Definits al text registrat com els sectors d'infraestructura, indústries extractives i comercialització de matèries primeres, així com el sector financer, armamentístic, intel·ligència artificial, tèxtil, calçat, agrícola, pesquer, alimentari, miner, metal·lúrgic i d'hidrocarburs, tant en la seva producció com en la seva comercialització (art. 3.h).

37. Aquest Reglament estableix un llistat orientatiu, no exhaustiu, que s'actualitza trimestralment en aquest lloc web: <https://www.cahraslist.net/>

donin suport a les empreses o a les autoritats nacionals de control dels Estats membres.

3. El CCEDH pot **publicar informes anuals** i, per tant, pot donar publicitat dels casos concrets treballats, a partir de la resposta de l'empresa en qüestió. A més, de la investigació que es porti a terme sobre un fet consignat en una queixa o detectat d'ofici –és a dir, un cas concret– es podrien donar a conèixer elements materials³⁸ que **donin compliment a la Directiva sobre informació corporativa en matèria de sostenibilitat** (CSRD) de l'any 2022 que exigeix que determinades empreses revelin informació sobre la forma en què operen i gestionen les qüestions ambientals, socials, laborals, de drets humans i de lluita contra la corrupció (Iglesias, 2025).

La investigació aplicada a un cas concret podria aportar sens dubte més **transparència sobre la cadena global de valor** de les empreses i els seus impactes en matèria de drets humans. A més, a través de la publicació i legitimitat dels informes publicats pel CCEDH, aquest també podria contribuir a **superar els obstacles pràctics ja identificats** en altres mecanismes com l'alemany i amb els quals sovint es troben les persones o comunitats afectades, com són les restriccions lingüístiques o la manca d'informació sobre el funcionament intern de l'empresa (ECCHR, 2023).

2.2 Supervisió, vigilància i prevenció

Una de les funcions explícites que es proposa que tingui el CCEDH és **supervisar a les administracions públiques competents**. Fent un exercici comparatiu amb altres mecanismes existents o que es preveu la seva existència cal destacar:

1. El CCEDH supervisa de manera directa a les administracions públiques competents, en aquest cas a l'**administració pública catalana**. Aquesta és una diferència destacable en comparació amb la Directiva CSDDD, que estableix que la funció principal de l'autoritat nacional de control és supervisar únicament a les empreses, no a les administracions públiques.
2. El CCEDH **supervisa les empreses que operen en un àmbit territorial concret – Catalunya –**, un fet que pot facilitar l'operativa i la investigació en coordinació amb les persones i col·lectius d'afectades. Aquesta és una diferència rellevant en relació amb el funcionament del PNC espanyol on es prioritza, per regla general (en el cas que varis PNC es vegin implicats) “aquell PNC on hagin ocorregut els fets” o impactes principals, tot i admetre certa flexibilitat per tal de contribuir a fer que es resolgui la problemàtica plantejada (PNC espanyol, 2024). Per exemple, si el lloc on s'ha presentat el cas és Colòmbia, el PNC que hauria de conèixer el cas és Colòmbia, no l'Estat espanyol, tot i que l'empresa sigui espanyola o operi a Catalunya.

38. Aquesta Directiva amplia i substitueix la Directiva sobre informació no financera (2014).

A més, el CCEDH desplega la funció de **prevenció posant en pràctica els dos primers pilars dels Principis Rectors**, relatius al deure dels estats de protegir els drets humans i a què les empreses adoptin mesures adequades pel respecte dels drets humans. Així, sense haver d'entrar a incorporar obligacions de diligència deguda en matèria de drets humans, el CCEDH contribueix a l'operativitat d'una futura autoritat de control d'àmbit estatal sobre la matèria. Aquesta contribució pren forma de diferents maneres:

1. Quant al **primer pilar**, mitjançant les funcions assignades al CCEDH d'**innovació normativa** (art.4.e) i de millores en la **inclusió de clàusules en els processos de contractació pública** a Catalunya (art. 4.d) permet que tant empreses com administracions públiques puguin avançar en integrar bones pràctiques en aquest àmbit. Els Principis Rectors recomanen que els estats d'origen indiquin clarament que les empreses han de respectar els drets humans no només al seu territori i jurisdicció, sinó també a l'estranger, establint mesures nacionals amb implicacions extraterritorials, com per exemple exigint que les empreses informin de les seves operacions a escala global (Iglesias i Íñigo, 2025 p.42-43).

2. Quant al **segon pilar**, mitjançant els mecanismes de **col·laboració que es despleguin amb l'Agència per la Competitivitat de l'Empresa (ACCIÓ)** que facilitarien que aquesta pugui promoure bones pràctiques i una cultura empresarial respectuosa amb els drets humans (art. 5.1.a), així com assessorar a les empreses que operen a Catalunya en relació amb les seves actuacions a l'exterior (art. 5.1.b). A través d'aquesta funció, el CCEDH promou que les empreses que entrin en el seu àmbit d'actuació adoptin mesures adequades per al respecte dels drets humans a través de les seves activitats o de la seva cadena global de valor (pilar II), però no enfocant-se en obligacions de diligència deguda en matèria de drets humans –com ha estat la pràctica habitual que han adoptat diferents països i que adoptaria l'autoritat de control–, sinó a través d'altres mesures preventives, que serien complementàries i que tenen caràcter dissuasiu.

2.3 Accés a la justícia i reparació: reclamació i rendició de comptes

Sobre l'accés a la justícia i a la reparació, el CCEDH pot contribuir a dos elements que permetrien que les víctimes d'impactes adversos de les empreses puguin accedir a un **recurs efectiu extrajudicial i judicial** –tant si s'acrediten els fets denunciats com si s'avança en el recull de proves materials–. De fet, és necessari afirmar que el **CCEDH opera com un mecanisme extrajudicial no estatal** en matèria d'empresa i drets humans **que permet accedir a una reparació adequada en la forma de satisfacció**, és a dir, a través de la “la verificació dels fets i la revelació pública de la veritat” (Iglesias i Íñigo, 2025, p.69). Per tant, **el CCEDH contribuiria al pilar III dels Principis Rectors, relatiu al deure a reparar** pels següents motius:

Primer, perquè a través de la **funció d'investigació** que s'acaba de veure, el CCEDH pot

recollir dades materials que contribueixen de manera directa **al mandat que tenen els Estats membres en relació amb l'accés a la justícia**, ja que aborda directament les barreres que existeixen, centrant-se en l'àmbit de Catalunya, però permetent que sigui una eina pilot i referent que es pugui replicar en altres àmbits estatals o no estatals. En particular:

- L'accés a les proves
- Accions representatives
- Avançar en costos associats als procediments de responsabilitat civil

Aquestes funcions serien complementàries en cas d'aprovar-se el Tractat Vinculant sobre Empreses i Drets Humans, ja que facilita que les víctimes disposin d'elements materials i informació necessària per a poder interposar una denúncia (penal) o demanda (civil) davant els òrgans judicials competents. El text registrat tampoc indica que hi hagi incompatibilitat entre la presentació de la queixa davant el CCEDH i l'inici d'un procés judicial o extrajudicial en paral·lel, sigui de caràcter nacional o internacional.

Segon, perquè, a través de la funció de **recepció de queixes o de casos iniciats d'ofici**, el CCEDH posa el focus en dos aspectes: per una banda, recollir les dades materials que permetin acreditar o no que els **fets denunciats** per la part denunciant han tingut lloc o poden tenir lloc de manera imminent (art. 17.1); per l'altra banda, que l'**empresa denunciada pugui respondre** als requeriments del CCEDH en relació amb els fets denunciats. Aquesta funció aporta **informació molt valuosa, específica i material, enfocant-se en el rol de l'empresa³⁹ en relació amb un cas/fets concrets**, i no en relació amb una política de gestió de riscos de l'empresa en general. El procediment de recepció de queixes i el règim d'infraccions i sancions associat (encara per aprovar) permetria:

- En relació amb uns fets específics i en cas que l'empresa denunciada no respongui als requeriments d'informació, el CCEDH podria aplicar les **sancions administratives que siguin corresponents**, deixant així les obligacions generals en matèria de DD a l'autoritat nacional de control.
- Tot i no establir mecanismes de col·laboració directes amb la jurisdicció civil o penal,⁴⁰ com sí que passa en altres mecanismes, com el francès o l'alemany, a través de la **publicitat i legitimitat dels informes definitius emesos pel CCEDH** – en tant que organisme públic – aquests poden tenir un **efecte reparador en sí mateix**. Aquests informes repercutiran en la imatge i reputació d'aquelles empreses obligades que no hagin contestat als requeriments, que ho hagin fet de manera satisfactòria o que obstrueixin o dificultin de manera deliberada els processos d'investigació i inspecció del CCEDH.

39. Per exemple, si les mesures que ha adoptat han estat apropiades, si ha mantingut vincles amb altres actores que han vulnerat drets, si ha promogut una política de criminalització o estigmatització a les comunitats, etc.

40. Tot i que l'article 17.13 del text registrat l'any 2024 preveu que "en cas d'apreciar possibles indicis de delictes, el Centre remetrà la informació als òrgans competents".

Sobre els punts anteriors, cal recordar que les obligacions de diligència deguda obligatòria en matèria de drets humans són obligacions d'adoptar les mesures apropiades (de mitjans) i no d'obtenir un resultat concret. Així, poden existir casos on s'hagin produït vulneracions als drets humans o ambientals en el marc de l'operació d'una empresa, però que aquesta no sigui responsable perquè pot demostrar que ha adoptat les mesures apropiades. Així passa amb els mecanismes establerts com el PNC espanyol o amb l'eventual funcionament de l'autoritat nacional de control establerta per la Directiva CSDDD.

*El CCEDH posa l'accent en **requerir informació** a les empreses en relació amb casos denunciats o iniciats d'ofici que ja hagin tingut lloc, és a dir, ex post a la presumpta vulneració de drets humans, o que presentin un imminent risc de produir-se. A través de la funció de **supervisió, vigilància i prevenció** el CCEDH esdevindria un instrument fonamental que faria d'engranatge entre la Directiva CSDDD i el futur Tractat Vinculant, ja que seria una eina que facilitaria que les empreses que es troben dins el seu àmbit d'aplicació **rendeixin comptes de manera específica (amb un cas particular) sobre com estan abordant el seu impacte sobre els drets humans**. Les funcions del CCEDH permetrien a les parts interessades i afectades per aquestes operacions obtenir més informació per a impulsar estratègies d'incidència nacional o internacional en altres àmbits, fins i tot a Catalunya, i en definitiva, facilitar la posada en marxa de processos de diversa índole que permetin la reparació per a les víctimes.*

En conclusió, aquests aspectes relacionats amb les competències que es proposa que tingui el CCEDH permeten, dins el marc de la seguretat jurídica, anar més enllà respecte de les obligacions que tenen les empreses que operen en el mercat interior, i en particular, a Catalunya.

2.4 Reptes identificats

La proposta de text actualment (desembre 2025) en debat al Parlament de Catalunya és una proposta de “consens” entre els diversos grups parlamentaris (PSC, Junts, Comuns i ERC) i, per tant, no incorpora encara disposicions relatives a la governança del centre –principalment, en relació amb el consell assessor –, al procediment de presentació de queixes ni, eventualment, al desenvolupament d'un procediment sancionador. Per això, aquest apartat té en compte el **text registrat l'any 2025, però també la seva versió anterior de 2024** que incorpora disposicions relatives al consell assessor, procediment de presentació de queixes, règim d'infraccions i eventuais sancions a imposar, ja que són assumptes d'enorme interès actualment subjectes al debat parlamentari.

De la lectura conjunta dels dos textos s'identifiquen alguns interrogants que tenen a veure, principalment, amb la **dimensió pràctica i operativa del futur CCEDH** i que condicionen en gran manera el seu caràcter pioner en relació amb altres mecanismes ja existents:

En l'àmbit **competencial**, caldria detallar molt més com seria el seu encaix i complementarietat amb la futura autoritat nacional de control prevista per la Directiva CSDD o amb altres mecanismes actualment en funcionament, com el PNC espanyol. En aquest sentit, alguns aspectes a destacar són:

- La presentació d'una queixa davant el CCEDH no és incompatible amb l'existència o inici de **procediments judicials o administratius paral·lels**. Ara bé, seria important desenvolupar de quina manera el CCEDH desplegarà les seves funcions en aquests casos.
- Cal especificar de quina manera es vehicularan les **relacions de col·laboració** entre el CCEDH i l'Agència per la Competitivitat de l'Empresa (ACCIÓ), de manera que les funcions principals del CCEDH no quedin diluïdes amb les tasques que ha de complir l'Agència i que es detallen expressament (art. 5) al text registrat.

Garantir la plena independència del CCEDH enfront de les administracions públiques, entitats privades i organitzacions sense ànim de lucre (art. 1.1) depèn de l'**estructura de governança** que quedi definida –encara objecte de debat – i que actualment la conformen la Junta de Govern, el Consell Assessor i la Direcció (art.6) .

Encara –desembre de 2025 – no s'ha consensuat quina serà la composició del **Consell Assessor**, un dels tres òrgans de govern previstos al text registrat (art. 6) que proposa els membres que formaran part de la Junta de Govern. La Junta de Govern és el màxim òrgan de govern del CCEDH que anomena la persona que dirigirà el CCEDH i que aprova, entre d'altres, l'informe definitiu que finalitza el procés de queixa (art. 14.e), el reglament orgànic del CCEDH i l'avantprojecte de pressupost.

L'elaboració i publicació d'informes “de cas” –arran d'una queixa presentada o d'una actuació d'ofici – és una de les principals funcions del CCEDH. Ara bé, no es té claredat **de quina manera i a través de quins criteris es portarà a terme la recerca exhaustiva i publicació dels informes elaborats pel CCEDH**, un fet que planteja alguns interrogants:

- De quina manera intervindran –si ho fan – **les comunitats afectades** en el procés de recerca i recull d'informació: només a través del procediment de recepció de queixes? Contrastant dades aportades pel CCEDH?
- Quin serà el **procediment i els criteris de publicació dels informes definitius emesos** pel CCEDH, ateses les implicacions en la imatge i la reputació que pot tenir en les empreses que s'esmentin en aquests informes.
- Finalment, els **recursos materials, humans i tècnics** amb els quals comptarà el futur CCEDH perquè tot això sigui possible, i que també són cabdals per superar una de les principals barreres amb les quals es troben contínuament les comunitats: el recull de proves que permetin demostrar, de manera rigorosa i amb totes les garanties, el vincle entre l'operació d'una empresa determinada i la vulneració de drets humans o

ambientals per part d'aquesta.

Aquests interrogants estan condicionats, sense dubte, tant al grau d'independència real amb què operi el CCEDH com al pressupost efectiu⁴¹ que es disposi per poder desplegar de manera efectiva aquesta funció.

Procediment de recepció de queixes/d'ofici. El text registrat l'any 2024 preveu aspectes essencials quant al procediment de presentació de queixes (art. 17).

El document incorpora elements –alguns d'ells es detallen a l'apartat següent– que haurien de ser revisats o desenvolupats ulteriorment a través d'un reglament, com per exemple: els criteris per a determinar el termini màxim de presentació de la queixa davant el CCEDH (art. 17.1), la reducció de càrrega burocràtica a l'hora de demanar aclariments tant a la persona o col·lectiu denunciant com a l'empresa denunciada, tot garantint la rigorositat del procediment (art. 17.5), els requisits que han de concórrer tant en les resolucions que acordin l'inici de la investigació o el seu arxiu (art. 17.6), com en els informes provisionals i definitius (art. 17.10 i 17.12). De manera transversal s'identifiquen els següents reptes:

- Establir **com el CCEDH col·laborarà i es comunicarà** amb altres instàncies administratives i judicials (art. 17.13) o amb altres entitats públiques o privades (art. 10.g).
- Incorporar, de manera detallada, els mitjans i la forma a través dels quals **les parts del procediment intervinguin**, amb especial atenció a les persones o col·lectius que hagin al·legat una afectació directa per part d'una empresa i que no es trobin en territori català.
- Al llarg de la fase d'instrucció es preveu que el CCEDH pugui adoptar “**mesures de prevenció o de correcció de les actuacions denunciades**” en funció de la “grandària i capacitat de l'empresa, respectant el principi de proporcionalitat”. Caldria desenvolupar quines serien aquestes mesures i en funció de quins altres criteris s'adoptarien.

El règim d'infraccions i sancions. En tant que organisme pioner i per tal de garantir la seva legitimitat, el CCEDH també hauria de comptar amb alts estàndards de rigorositat i garantia de procediment en el moment d'abordar infraccions i d'imposar sancions (arts. 18 i 19). El règim d'infraccions preveu l'existència d'infraccions lleus i greus que tindrien associades sancions pecuniàries (multes), així com la possibilitat d'imposar sancions accessòries (art. 20.2). S'identifiquen alguns reptes:

- Quant a les infraccions, és adient desenvolupar què s'entén per “**obstruir o dificultar deliberadament**” (art. 18.4.a) per part de l'empresa.
- Caldria aclarir què passa en aquells casos on queda acreditat que els fets denunciats **no**

41. La despesa anirà amb càrrec als pressupostos de la Generalitat (Disposició final primera del text registrat).

constitueixen una vulneració de drets humans (art. 17.4 b) i, no obstant això, l'empresa ha comès alguna de les infraccions tipificades a l'article 18.

- És necessari establir i adequar els **critèris que es tindran en compte a l'hora d'imposar les sancions previstes**⁴². Per exemple, atenent no només al tipus d'infracció i a la mida i capacitat de l'empresa sinó també si aquesta opera en un sector d'alt risc.
- Caldria establir en quins casos l'òrgan que resolgui l'expedient sancionador pot imposar una o més **sancions accessòries** (art. 20.2), ja que aquestes poden implicar que l'empresa no pugui rebre ajuts o subvencions o que no pugui contractar amb l'Administració de la Generalitat.
- Una de les causes indicades que posen fi al procediment de queixa és l'**aprovació i publicació de l'informe definitiu** en relació amb el cas (art. 17.14.e). Caldria aclarir si aquesta causa comporta l'acreditació dels fets o bé si han de concórrer, paral·lelament, alguna de les altres causes establertes a l'article 17.14.

Finalment, és important harmonitzar el procediment de recepció de queixes/procediment iniciat d'ofici amb el procediment sancionador i amb la publicitat que es doni als informes definitius del CCEDH per concretar en quins casos aquests informes es publicaran i sota quins criteris.

Per tal d'il·lustrar l'eventual funcionament del CCEDH aplicat a un cas real, a continuació es presenta un exercici de contrast amb una organització representant de comunitats afectades, que permet mostrar com seria la presentació d'una queixa davant el CCEDH (art. 4), el procediment que se'n desplegaria i les eventuais conseqüències i sancions associades.

42. De la mateixa manera que es preveu per l'eventual adopció de mesures de prevenció en fase d'instrucció (art. 17.8).

PARLAMENT DE CATALUNYA

M
ans

Independent

3. Intervenció del Centre Català d'Empreses i Drets Humans en el cas "El Quimbo"

Les entitats impulsores del CCEDH han incidit en la necessitat que aquest sigui **eficaç en la seva actuació i accessible per les comunitats afectades**. La primera característica té a veure, entre d'altres, amb la capacitat real d'actuació en la recepció de queixes i en la utilitat per a fer front a possibles vulneracions de drets humans degudes a l'actuació empresarial exterior d'empreses que operen a Catalunya. La segona característica té a veure amb el fet que l'accés al futur CCEDH sigui fàcil, segur i transparent per a les comunitats, tot garantint el marc legislatiu i competent vigent.

Per aquest motiu, en el marc d'aquest informe s'ha considerat fonamental poder **contrastar la proposta de creació del CCEDH i alguns aspectes relacionats amb el seu valor afegit** –com és el procediment de recepció de queixes – **amb una organització que representi els interessos d'una comunitat afectada per una empresa que opera a Catalunya**. Així doncs, s'ha seleccionat abordar el cas del projecte hidroelèctric "El Quimbo" tant pels seus impactes en drets humans i ambientals, com per la diversitat d'organitzacions i institucions implicades. S'ha entrevistat a l'Associació d'Afectats pel projecte Hidroelèctric El Quimbo (Asoquimbo), organització que representa a les comunitats afectades per la construcció i operació de la presa hidroelèctrica.

Es tracta d'un cas que permet fer un **primer exercici de visualització sobre com operaria el futur CCEDH** i quins aspectes valdria la pena adequar, millorar o revisar de cara al seu funcionament pràctic, tenint en compte el marc legal vigent. A causa dels límits d'extensió, abast i temps del present informe –i per tal de facilitar la incorporació de les aportacions i reflexions fetes per l'organització entrevistada–, després d'una primera reunió de contacte amb Asoquimbo, se li han plantejat una sèrie de preguntes relacionades amb elements específics de la proposta de llei per a la seva valoració.

3.1 Descripció general del cas i justificació de la seva elecció: empresa involucrada i drets vulnerats

La presa El Quimbo és un mega projecte hidroelèctric –un dels més grans a Colòmbia – destinat a produir electricitat al sud del Departament del Huila, a la conca alta del

riu Magdalena⁴³. El projecte va obtenir autorització per a la seva construcció l'any 2009 i va començar a produir energia l'any 2015, amb una capacitat instal·lada de 400 MW i una generació mitjana anual de 2.216 GWh/any, que suposa el 5% de l'actual demanda elèctrica de Colòmbia (Asoquimbo, 2021).

La concessió de la presa El Quimbo va ser **cedida l'any 2009 a l'empresa colombiana Emgesa S.A. E.S.P., que en aquell moment era subsidiària de l'empresa espanyola Endesa**, actualment propietat de la multinacional italiana Enel (Asoquimbo, 2021). La implicació de l'empresa espanyola Endesa va ser fonamental a l'inici del projecte, ja que a través de dos consorcis internacionals, durant l'any 1997, l'empresa espanyola va comprar la generadora d'energia Emgesa a l'Estat colombià, fent un pas a un model públic-privat de generació (El País, 1997). Aquell mateix any, el projecte ja s'havia declarat inviable pel Ministeri de Medi Ambient a causa dels impactes irreversibles que ocasionaria el projecte a la vida de les comunitats de la regió (FIDH, 2017). Deu anys després, les empreses promotores del projecte van aconseguir que el Ministeri de Medi Ambient **autoritzés el projecte** (2007) i atorgués llicència ambiental a Emgesa (2009). Paral·lelament, l'any 2007 el Ministeri de Mines i Energia ja havia declarat d'**utilitat pública i interès social** tota l'àrea necessària per a la construcció i operació del projecte "El Quimbo" (FIDH, 2017). El mateix any que s'autoritzava l'inici del projecte, el Grup Enel comprava Endesa i, un any després, el 2010, iniciava la construcció efectiva del projecte El Quimbo (Enel, 2022).

Així doncs, avui dia Endesa, empresa espanyola que opera a Catalunya, és filial d'Enel, empresa matriu italiana, que alhora també és propietària d'Emgesa, empresa filial que opera a Colòmbia. Tot i que el vincle jurídic actual entre Endesa (Catalunya-Estat espanyol) i Emgesa (Colòmbia) sigui la multinacional Enel, cal remarcar que **Endesa va tenir un rol determinant durant la fase inicial de disseny i construcció del projecte a Colòmbia**.

Malgrat que fonts oficials d'Enel Colòmbia afirmen que un dels principals beneficis d'aquest projecte és "garantir la confiabilitat del subministrament d'energia, elevar la seguretat energètica i l'estabilitat del sistema elèctric colombià" (Enel Colombia, s.d), els impactes que ha generat la construcció i operació de la presa són diversos i d'enorme magnitud. Així ho han constatat **múltiples organitzacions i institucions públiques que han alertat dels riscos i els impactes que suscitava la construcció de la Central Hidroelèctrica, entre els quals es destaquen els següents:**

- En primer lloc, la zona on s'ubica el projecte és d'especial protecció, ja que el Departament del Huila és una **zona d'Alt Risc Sísmic i l'àrea d'influència del projecte s'ubica en una zona declarada Reserva Forestal de l'Amazònia** (Alerta DH, s.d). Aquestes dues circumstàncies incrementaven sobre manera els riscos i impactes socioeconòmics i ambientals del projecte, així com les obligacions de mitigació del risc, seguiment i control del projecte que havia d'adoptar l'empresa i que no havia portat a

43. La presa es troba en la jurisdicció dels municipis Gigante, Garzón, El Agrado, Tesalia, Paicol i Altamira.

terme. Així mateix ho indicava la Contraloría General de la República (CGR)⁴⁴ l'any 2020, assenyalant que un esdeveniment sísmic en la zona podria ser catastròfic i causar danys irreparables als ecosistemes del riu Magdalena i que el risc sísmic requeria l'adopció de mesures urgents (CGR, 2020), tot plegat amb la possibilitat d'impactar a més de 5 milions de persones (Asoquimbo, 2021). Més recentment el Consell d'Estat, màxim tribunal de la jurisdicció contenciosa administrativa, ordenava l'any 2024 una avaluació exhaustiva de la llicència ambiental del projecte atorgada l'any 2009, en considerar que no s'havien implementat les compensacions socials i ambientals a les habitants de la regió per mitigar els impactes socioeconòmics i ambientals que generaria el projecte (Patiño, 2024).

- En segon lloc, l'impacte físic més directe i immediat de la construcció de la presa ha estat la **inundació de 8.586 ha per part de l'empresa amb l'objectiu d'omplir l'embassament l'any 2015**⁴⁵ en un territori considerat “la terra més productiva del Departament del Huila” (Asoquimbo, 2021, p. 2), ja que es tractava de terres dedicades a la producció de cacau, tabac, blat de moro, plàtan, cafè i papaia (FIDH, 2017). La inundació va provocar el **desplaçament inicial de 17.000 persones, xifra que s'ha incrementat en aproximadament 30.000 persones més tard** (FIDH, 2017). Les comunitats s'han vist greument afectades, ja no poden viure als llocs on estaven instal·lades; no poden pescar en determinades zones perquè Emgesa prohibeix l'accés a certes zones properes a l'entorn de la presa; es van inundar escoles que van trigar a reconstruir-se, amb la conseqüent disminució de l'alumnat escolaritzat i l'augment de l'absentisme escolar en altres casos; es va demolar la capella de San José de Belén, declarada patrimoni cultural del Departament del Huila; i es van interrompre les dinàmiques tradicionals d'obtenció d'aliments (Alerta DH, s.d). Un dels impactes més significatius del projecte és en l'economia productiva de les comunitats, que pateixen les conseqüències directes de les descàrregues descontrolades de la presa El Quimbo: mortaldat de peixos, afectació a la salut física (Asoquimbo, 2019) i, en general, dificultat sistemàtica per poder portar a terme l'ofici de pesca tradicional a causa de la baixa qualitat de l'aigua i la poca quantitat de peixos en el tram afectat del riu Magdalena (Asoquimbo, 2023). L'any 2025, Asoquimbo ha fet una crida urgent a les autoritats ambientals competents perquè l'empresa reguli el cabal del riu i garanteixi la seguretat i la integritat de les famílies que habiten aigües avall (Asoquimbo, 2025).
- Finalment, pel que fa als **impactes als drets ambientals específics**, la CGR destacava al seu informe de 2020 el deteriorament de la qualitat de l'aigua al no retirar la biomassa de l'embassament abans d'omplir la presa i el deteriorament de la qualitat del riu i de la supervivència d'espècies subaquàtiques (CGR, 2020)⁴⁶. Asoquimbo també ha denunciat

44. Òrgan superior de control que fiscalitza que els actes de l'administració de l'Estat siguin ajustats a la Constitució i a la llei.

45. Aquesta decisió va desconèixer l'ordre judicial emesa pel Tribunal Administratiu del Huila, del 5 de febrer de 2015 que, en resposta a una acció popular interposada per organitzacions de pescadors/res havia ordenat la mesura cautelar de no omplir l'embassament.

46. Referent a aquest impacte, els piscicultors del municipi de Betania van interposar l'any 2014 una acció popular

de manera reiterada la vulneració del dret a la participació ambiental de les comunitats, així com la vulneració del dret d'accés a la terra, ja que es van decretar expropiacions judicials seguint les condicions demanades per Emgesa, vulnerant el dret al degut procés i les garanties judicials (Alerta DH s.d.).

Les comunitats afectades, a més a més, també són objecte d'**amenaces i assassinats** quan decideixen denunciar el projecte (Asoquimbo, 2023). Les seves portaveus i defensores de drets humans en són víctimes a través d'estratègies d'intimidació judicial i criminalització portades a terme per l'empresa i en connivència amb les forces militars (FIDH, 2017). Tots aquests impactes sens dubte també afecten de **manera diferenciada i específica a les dones** a causa del seu vincle amb el territori: impactes emocionals, en la memòria comunitària, en la seva salut (higiene, alimentació i accés a l'aigua), en l'accés a l'educació, entre d'altres (Alerta DH, s.d.).

A banda dels impactes que s'acaben d'esmentar, durant els últims anys **Asoquimbo ha impulsat una estratègia per a denunciar la manca de transparència i d'accés a la informació per part del projecte**. L'organització va interposar l'any 2023 una acció de tutela per poder accedir a la informació sobre el projecte, en particular quines són les **àrees que van ser declarades d'utilitat pública per a construir la presa. Tanmateix**, la sentència resultant va considerar que la resposta donada per l'empresa era suficient i adequada (Asoquimbo, 2025a). Front aquest difícil context, Asoquimbo assenyala que "malgrat els drets de petició i al procés de tutela, encara no compta amb la precisió cartogràfica i jurídica de les més d'11.000 hectàrees vinculades al projecte i a les obligacions de compensació, la qual cosa reflecteix la feblesa real del dret d'accés a la informació en aquest sector" (Asoquimbo, 2025a).

3.2 Presentació de la queixa

La proposta presentada l'any 2024, preveu el ja esmentat article art. 17 relatiu al **procediment de presentació de queixes**. Es tracta d'una funció que permetria al CCEDH disposar d'informació **específica sobre el cas** objecte de la queixa i eventualment adoptar mesures de prevenció o de correcció de les actuacions denunciades. Tot i que es preveu que aquest article sigui posteriorment desenvolupat a través d'un reglament orgànic, a l'espera de l'aprovació del text definitiu, aquest apartat i el seu contrast amb Asoquimbo es basa en la proposta d'articulat presentada l'any 2024.

A continuació es comparteixen algunes de les reflexions aportades per Asoquimbo en tant que representant dels interessos de les comunitats afectades pel mega projecte El Quimbo i gran coneixedora del context en què tenen lloc les reclamacions, denúncies o queixes de les afectades per un projecte empresarial. Un primer aspecte que assenyala

davant el Tribunal Administratiu del Huila, un fet que va generar que el Tribunal ordenés a Emgesa solucionar el problema, ordre que l'empresa no va complir.

l'organització entrevistada és que la funció de **recepció de queixes per part del CCEDH i la sol·licitud d'informació a l'empresa** són de gran interès per a elles, ja que en el cas “El Quimbo” persisteixen ara com ara **patrons d'opacitat** en relació amb les dades dels estudis d'impacte ambiental i social, la informació tècnica del projecte –que es comparteix amb inversionistes i entitats reguladores, però no amb les comunitats– i també en relació amb l'estructura corporativa i cadena global de valor de l'empresa titular del projecte (Asoquimbo 2025a).

3.2.1 Fonaments i procediment

El procediment previst a l'article 17 de la proposta presentada l'any 2024 permet la presentació de **queixes individuals o col·lectives**, sempre que les vulneracions de drets humans o ambientals al·legades s'hagin produït en un **termini màxim de dos anys** a comptar des del moment de presentació de la queixa (art. 17.1)⁴⁷.

Pel que fa a la possibilitat de **presentar queixes individuals o col·lectives**, Asoquimbo considera que fer-la de manera col·lectiva facilitaria la seva presentació i fins i tot la preferirien, ja que “protegeix més a les persones, redueix el risc de represàlies i reflexa que es tracta d'accions col·lectives, no de casos aïllats” (Asoquimbo, 2025a). L'organització també indica que, tot i que en l'actualitat a Colòmbia existeixin mecanismes de participació formalment reconeguts⁴⁸, aquests resulten a la pràctica inaplicables “sense incidència real de les comunitats i amb estàndards molt baixos per a les autoritats encarregades de fer-los complir” (Asoquimbo, 2025a).

Pel que fa al **termini de presentació de queixes**, Asoquimbo el considera clarament inadequat, ja que “moltes de les vulneracions ocasionades per aquests projectes no tenen lloc en un sol moment, sinó que es prolonguen i es reiteren en el temps” (Asoquimbo, 2025a). Per això creuen que no s'hauria de fixar un límit temporal determinat i permetre la presentació de la queixa mentre els efectes de la conducta es mantinguin.

Cal recordar que la proposta de CCEDH operaria com un mecanisme de reclamació extrajudicial que permetria a les víctimes accedir també a un recurs efectiu judicial, ja sigui mitjançant l'acreditació dels fets denunciats o el recull de proves materials. Així, que l'empresa denunciada en el marc d'un procediment de queixa **estigui obligada a respondre els requeriments del CCEDH** podria ser especialment útil pel context en què es troba el cas El Quimbo: “el fet que una instància independent pugui sol·licitar informació directament a l'empresa, sistematitzar-la i posar-la a disposició de les comunitats afectades pot contribuir a documentar informació clau sobre impactes ambientals i

47. Alguns dels aspectes procedimentals del tràmit de presentació de queixes davant del CCEDH es fonamenten en la Llei 2/2023, de 20 de febrer, reguladora de la protecció de les persones que informen sobre infraccions normatives i de lluita contra la corrupció, disponible en aquest enllaç <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2023-4513>

48. Derivats de la Llei 1712 de 2014 de transparència i del dret d'accés a la informació pública nacional, i de l'Acord d'Escazú, ratificat per l'Estat colombià l'any 2022 i declarat constitucional l'any 2024.

socials, donant compliment a les obligacions i responsabilitat de les empreses enfront dels drets humans. Aquesta funció també pot enfortir els processos de denúncia, exigibilitat i control social” (Asoquimbo, 2025a).

3.2.2 Instrucció de l'expedient: documentació necessària i model de queixa

Quant a la preparació i tramitació del procediment de queixa, la proposta de llei estableix que sigui l'equip tècnic del CCEDH, i en última instància el seu Director/a, l'encarregat/da de portar-lo a terme (art. 17.4). S'han contrastat amb Asoquimbo alguns elements relatius a la instrucció del procediment de presentació de queixes per identificar possibles millores o adequacions futures que permetin configurar el grau d'accessibilitat del CCEDH enfront de les comunitats afectades.

Alguns mecanismes com el BAFA a Alemanya ja han identificat alguns **obstacles que es poden arribar a trobar les persones afectades a l'hora de presentar les reclamacions administratives**, entre les quals es troben les restriccions lingüístiques i la manca d'informació sobre el funcionament intern de l'empresa (ECCHR, 2023).

En aquest sentit, han contrastat **aspectes específics del procediment de recepció de queixes** i el model de queixa elaborat per Enginyeria Sense Fronteres (ESF) amb el grup d'estudiants del màster universitari en Ciència i Tecnologia de la Sostenibilitat de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC).

Primer, quant a les **fórmules i moment d'intervenció de les comunitats afectades en el procediment**, des d'Asoquimbo consideren que la via més fàcil per poder accedir al procediment de queixa és la telemàtica (per correu electrònic, videotrucades i enviament digital de documentació). També assenyala que seria important que les comunitats interessades puguin intervenir per iniciativa pròpia durant la fase d'instrucció de l'expedient i que aquesta intervenció no sigui només a instància del CCEDH, ja que “en casos com El Quimbo, l'experiència i la informació clau està als territoris i és fonamental poder aportar nous elements en qualsevol moment de la investigació” (Asoquimbo, 2025a).

Segon, l'organització considera clau **per garantir la seguretat de les persones i col·lectius denunciants en el marc del procediment** que el CCEDH no exposi públicament noms ni dades sensibles de les denunciants. L'entrevistada considera que s'hauria de permetre que les queixes es presentin a nom de les organitzacions o comunitats i que els informes publicats es redactin fent servir identificacions generals, com per exemple “comunitats afectades per El Quimbo” o “organització camperola X”. L'organització també considera fonamental que el CCEDH faci servir canals segurs de comunicació i que prèviament – abans de presentar la queixa – informi les denunciants sobre quines dades seran públiques i quines confidencials. En aquest sentit, l'organització considera imprescindible que

abans de presentar i publicar l'informe relatiu al cas el CCEDH hagi portat a terme una avaluació bàsica de riscos.

Quant a **altres possibles sancions accessòries** per tal de dissuadir a l'empresa en el cas que es cometin infraccions greus (art. 18.4), l'organització proposa la creació d'un registre públic on constin empreses vinculades amb casos de vulneració de drets humans i danys ambientals acreditats pel CCEDH; expliquen que seria interessant poder difondre àmpliament tant la creació del registre públic com el moment en què s'incorpora l'empresa. Finalment, l'organització creu que les **mesures de prevenció o de correcció de les actuacions denunciades que l'empresa pugui portar a terme durant la fase d'instrucció** (art. 17.8) no són realment útils, ja que "pel seu caràcter voluntari es podria reproduir justament un dels principals problemes que hem viscut a Colòmbia: els marcs "voluntaris" i les recomanacions sense obligat compliment han permès que empreses com Enel/Emgesa continuïn actuant amb àmplia impunitat" (Asoquimbo, 2025a).

Pel que fa al **model de queixa** contrastat amb Asoquimbo, es considera que és útil poder aportar evidències (sentències, imatges, informes, comunicacions oficials, etc.) a través d'un formulari de recepció i reiteren que s'ha de tenir especialment en compte la seguretat i confidencialitat de les dades: assenyalen que és fonamental garantir que els documents sensibles no es facin públics sense el consentiment de les denunciants i que el CCEDH compti amb "protocols clars de protecció de la informació". En particular alerten que el futur CCEDH hauria de ser especialment acurat amb la gestió de dades personals (noms i dades de contacte dels lideratges socials i persones defensores); la ubicació detallada de les comunitats o finques i en general els testimonis i documents que continguin dades personals. Així, consideren que aquest tipus d'informació hauria de tractar-se "sempre amb criteris de confidencialitat reforçada i mai aparèixer en informes públics" (Asoquimbo, 2025a). Finalment, pel que fa a algun altre element que no s'hagi incorporat al model de queixa i que sigui rellevant incloure, Asoquimbo assenjala que el formulari de queixa també hauria d'incorporar un apartat específic sobre riscos i necessitats de protecció per tal d'identificar si el col·lectiu denunciant ha patit o està patint amenaces, estigmatització, o fustigació (Asoquimbo, 2025a).

3.3 Efectes de l'aprovació i publicació de l'informe definitiu

La proposta de llei presentada l'any 2024 preveu que el procediment de queixa finalitzi per diversos motius⁴⁹, entre els quals es troba "l'aprovació i publicació de l'informe

49. Altres de les causes previstes que posen fi al procediment de queixa són: resolució inicial d'arxiu dictada per l'òrgan instructor si els fets no estan suficientment acreditats; resolució motivada si es considera que els fets acreditats no vulnereu drets humans o ambientals; per caducitat del procediment (24 mesos des de l'acord d'inici); i per reconeixement de responsabilitat per part de l'empresa denunciada i acceptació de la part denunciant (art. 17.14)

definitiu” (art. 17.14.e). En aquest sentit, són parts determinants en l’esmentada causa de finalització del procediment de queixa dues funcions destacades del futur CCEDH: la **investigació exhaustiva** dels fets consignats a les queixes i l’**elaboració i publicació d’informes detallats** que reflecteixin els resultats de les investigacions, “garantint la transparència i la rendició de comptes” (art. 4).

En relació amb la **primera funció –la recerca exhaustiva–** s’ha vist que la proposta de llei preveu que pugui enfocar-se en casos concrets, prioritzant aquells relacionats amb els “sectors d’alt risc”, entre els quals es troben els projectes d’infraestructura relacionats amb aigua i electricitat (art. 3.h).

Asoquimbo considera de gran interès aquesta funció i remarca que el sector hidroelèctric a Colòmbia presenta greus deficiències quant a la transparència i accés a la informació. Per exemple, en el cas del projecte “El Quimbo” tant les autoritats públiques (Ministeri de Mines i Energia i l’Autoritat Nacional de Llicències Ambientals – Anla) com l’empresa (Enel/Emgesa) disposen d’informació que no ha estat entregada a la comunitat de manera íntegra, com per exemple quines són les hectàrees específiques (de manera georeferenciada) que han quedat cobertes per la declaració d’utilitat pública i interès social i quin és l’ús que se’n fa en l’actualitat. Tot i els múltiples drets de petició i l’acció de tutela interposada per Asoquimbo l’any 2023, l’organització declara que encara no disposa de la precisió cartogràfica i jurídica sobre les més d’11.000 ha vinculades al projecte i a les obligacions de compensació de l’empresa (Asoquimbo, 2025a).

Aquestes circumstàncies connecten amb un dels principals problemes del projecte El Quimbo, relatiu al cens de població afectada pel projecte que va elaborar Emgesa entre els anys 2009 i 2010. Aquest cens ha estat denunciat per presentar múltiples deficiències –així ho va confirmar la Cort Constitucional a la sentència T-135 de març de 2013–, ja que, entre altres coses, no va incloure la totalitat de les víctimes del projecte hidroelèctric.

Tot i que l’empresa continua afirmant que el projecte ha generat un impacte “molt positiu en totes les comunitats i àrees d’influència, on es van fer reassentaments i van néixer projectes productius” (Enel, 2022) la Cort Constitucional li va ordenar fa més de deu anys elaborar un nou cens d’afectats/des, respectant el dret a la participació efectiva de les persones que habiten la zona. La Cort alertava que “elaborar un llistat, fer unes convocatòries a través dels mitjans, que és el que es va fer, resulta insuficient quan hi ha interessos de tantes persones pel mig, en especial llocs rurals on les comunicacions són precàries” (Cort Constitucional, 2013). Anys després, mitjançant una auditoria de compliment feta per la CGR sobre les obligacions ambientals de l’empresa, es va confirmar que l’empresa encara no havia portat a terme el cens i que continuava incomplint l’ordre emesa per la Cort Constitucional (CGR, 2020).

Quant a la **segona funció –l’elaboració i la publicació d’informes detallat que resultin de les investigacions–**, l’organització entrevistada indica que el fet que un organisme públic i independent ubicat a Europa pugui publicar informes detallats sobre el cas seria de gran utilitat per dos motius: primer, perquè permetria corroborar i sistematitzar fets ja

subscrits per instàncies judicials nacionals (colombianes, en aquest cas) i podria servir per traslladar el cas “El Quimbo” als estats de les empreses matriu, com és actualment Itàlia, reforçant la pressió política sobre l’empresa. Segon, perquè l’acreditació dels fets per part d’un Centre ubicat a Europa “podria enfortir les demandes de compliment de les decisions⁵⁰ (en relació amb els processos en marxa a Colòmbia) donant suport a accions internacionals i, en definitiva, permetent una major visibilitat a les violacions de drets humans comeses contra les comunitats” (Asoquimbo, 2025a).

Totes dues funcions queden reflectides en l’aprovació i publicació de l’informe definitiu que també obre una tercera funció: **assegurar que les administracions competents fan el degut seguiment a les empreses sancionades o observades en aquests informes** (art. 4.h).

50. Com la Sentència del Tribunal Administratiu del Huila que va ordenar a l’empresa indemnitzar a una associació de pescadors/es afectats/des o la Sentència T-135 de 2013 (Asoquimbo, 2020)

Valent

Compromès

Necessitem
un Centre
d'Empresa i
Drets Humans

Accesible

Eficaç

alertadh.org
#EmpresaiDH

Independent

4. Conclusions

Veus expertes han assenyalat que “existeix una perfecta compatibilitat entre aquells processos que es basen en la voluntarietat de les parts amb altres vies que introdueixin mecanismes que generin obligacions directes a les empreses orientades al respecte dels drets humans” (Guamán, 2018, p. 245). El CCEDH seria una d’aquestes “altres vies” que seria perfectament **compatible amb altres centres i mecanismes actualment existents** (PNC) o amb el mandat legal de crear-se, com és l’autoritat nacional de control prevista a la Directiva CSDDD⁵¹. Les funcions del CCEDH fins i tot podrien complementar-se amb aquests dos organismes: mentre que aquests despleguen les seves funcions per fer complir directius, estàndards internacionals i de diligència deguda obligatòria en matèria de drets humans, el CCEDH tindria el potencial d’**intervenir en un escenari ex-post** i, en el marc de les seves competències, s’encarregaria de supervisar l’actuació, ja no només de les empreses incloses en el seu àmbit d’actuació, sinó també de les administracions públiques catalanes.

En aquest sentit, el CCEDH és una iniciativa que, com en el cas de la Llei francesa sobre el deure de vigilància (2017), s’hauria de considerar que “no només és possible sinó necessària en àmbits fonamentals i complexos com és la relació entre drets humans i activitats empresarials” (Guamán, 2018, p. 21). El valor afegit del CCEDH també va en la línia d’alguns sectors que en l’àmbit internacional treballen des de ja fa anys en propostes més ambicioses encaminades a establir obligacions directes i mesures eficaces de reparació, com és el cas de la proposta del Tractat Vinculant. En particular, el CCEDH permetria avançar en **eines que permetin exigir de manera efectiva a les empreses transparència real i efectiva pel que fa a les seves operacions**, principalment en sectors i territoris especialment afectats per actuacions empresarials que operen amb impunitat, com indica l’OC-32/25 de la Cort IDHC.

L’actual proposta de CCEDH incorpora mesures a través d’una estratègia **smart mix**, és a dir, combinant mesures voluntàries amb vinculants (Iglesias, 2025, p.107). Aquesta combinació de mesures permet, per exemple, incorporar obligacions substantives dirigides a les empreses –respondre als requeriments del CCEDH en el marc d’una investigació – i avançar en el dret a la reparació, verificant i corroborant els fets, accedint (eventualment) a proves i informació addicionals i, en definitiva, facilitant que els col·lectius o persones afectades puguin disposar d’elements materials i d’informació necessària que permetin avançar en la reivindicació de drets i en l’accés a la justícia, elements fonamentals que permeten enfortir els processos de denúncia de les afectades, millora en l’exigibilitat de drets i control social.

Ara bé, caldrà veure de quina manera el futur CCEDH es coordina a la pràctica i de manera concreta amb el PNC espanyol i amb la futura autoritat derivada de la Directiva CSDDD,

51. Cal recordar com s’ha afirmat diverses vegades i es desprèn del text de la Directiva que aquesta permet que els estats puguin establir normes més exigents pel que fa a l’àmbit d’aplicació i els drets que protegeix

de la mateixa manera que amb procediments judicials o administratius paral·lels que puguin iniciar arran del seu funcionament.

Altres aspectes que poden representar limitacions o reptes i que haurà d'afrontar el futur CCEDH són aquells relacionats amb la seva governança – Junta de Govern i Consell Assessor – amb quins sectors hi seran presents en aquests òrgans i de quina manera es garantirà la plena independència –operacional i pressupostària – del CCEDH. Un altre element sobre el qual caldrà indagar és com es desenvolupa a la pràctica el procediment de recepció de queixes en relació amb un cas específic de vulneració de drets humans i ambientals per part d'una empresa que entri en l'àmbit d'actuació del CCEDH: sobretot caldrà veure quins són els criteris formals i materials que s'incorporen per dotar de garanties jurídiques la seva intervenció. També quant al règim d'infraccions i sancions i les necessàries garanties de seguretat i de confidencialitat de les dades i accés a la informació que, com indicava Asoquimbo, són fonamentals per garantir que el CCEDH sigui realment accessible per a les comunitats afectades.

Per altra banda, cal tenir present que “la diligència deguda en matèria de drets humans no hauria d'eximir automàticament de responsabilitat a una persona física o jurídica per causar o contribuir a abusos contra els drets humans o per no prevenir aquests abusos” (Iglesias i Íñigo, 2025, p.117). Així, de la comparació amb altres mecanismes, el CCEDH podria **omplir buits fins ara no abordats en altres iniciatives existents**: posant el focus en casos i vulneracions als drets humans i ambientals específics, atenent de manera prioritària a les comunitats afectades per empreses que operen en sectors d'alt risc, i supervisant que l'administració pública catalana apliqui de manera coherent –aplicant el principi de coherència de polítiques – les resolucions i propostes que sorgeixin del CCEDH. Aquests tres aspectes són fonamentals perquè tenen a veure directament amb la finalitat última del CCEDH que, com s'ha vist al llarg d'aquest informe, fa palesa la seva naturalesa pionera, ja que aquest no té la finalitat de promocionar les Línies Directrius de l'OCDE –com passa amb el PNC – ni de controlar el compliment de les obligacions de diligència deguda –com serà la finalitat de la futura autoritat nacional de control –, sinó de prevenir, investigar, avaluar i supervisar les actuacions a l'exterior de les empreses que operen a Catalunya i que puguin atemptar contra els drets humans o el medi ambient.

Així doncs, en un context europeu que tendeix a diluir les obligacions de transparència de les empreses, el CCEDH no es concep com una mera autoritat tècnica de diligència deguda, sinó que s'erigeix un mecanisme públic independent i extrajudicial amb funcions pioneres que se centren a atendre fets concrets de violació als drets humans i ambientals, amb capacitat d'investigar, emetre informes i generar mecanismes de satisfacció a les víctimes mitjançant el reconeixement públic i la incidència institucional.

Bibliografía

Alerta DH. Empresa i vulneracions de Drets Humans (s.d.). «El Quimbo». Disponible a: <https://alertadh.org/caso/el-quimbo/>

Asoquimbo (s.d.a). «Línea del tiempo. Proyecto hidroeléctrico El Quimbo». Disponible a: <http://timeline.asoquimbo.org/>

Asoquimbo (2019). «¿Quién responde a los pescadores artesanales afectados por las descargas “controladas” del Quimbo?». Disponible a: <https://www.asoquimbo.org/es/comunicados/quien-le-responde-a-los-pescadores-artesanales-afectados-por-la-descargas-controladas-del-quimbo>

Asoquimbo (2020). «Fallo del Tribunal del Huila ratifica vulneración de derechos a pescadores artesanales». Disponible a: <https://www.asoquimbo.org/es/noticias/fallo-del-tribunal-del-huila-ratifica-vulneracion-de-derechos-a-pescadores-artesanales>

Asoquimbo (2021). «Comunicación sobre graves violaciones a los Derechos Humanos por parte del Gobierno colombiano y la empresa Enel proyecto El Quimbo, Colombia». Disponible a: <https://www.asoquimbo.org/images/adjuntos/comunicacionONU-Asoquimbo-TD-RIDH-2021.pdf>

Asoquimbo (2023a). «Consejo de Estado da prelación legal a la demanda de nulidad de El Quimbo». Disponible a: <https://www.asoquimbo.org/es/noticias/consejo-de-estado-da-prelacion-legal-a-la-demanda-de-nulidad-de-el-quimbo>

Asoquimbo (2023b). «Crisis de los pescadores artesanales afectados por El Quimbo fue expuesta ante la Defensoría del Pueblo». Disponible a: <https://www.asoquimbo.org/es/noticias/crisis-de-los-pescadores-artesanales-afectados-por-el-quimbo-fue-expuesta-ante-la-defensoria-del-pueblo>

Asoquimbo (2025a). *Entrevista a Asoquimbo en el marc del projecte*. Novembre de 2025.

Asoquimbo (2025b). «Operación de la represa El Quimbo sigue afectando la vida de familias ribereñas». Disponible a: <https://www.asoquimbo.org/es/comunicados/operacion-de-la-represa-el-quimbo-sigue-afectando-la-vida-de-familias-riberenas>

Campanya Global per a reivindicar la sobirania dels pobles, desmantellar el poder de les transnacionals i posar fi a la impunitat (2024a). *Position paper of the Global Campaign on Due Diligence in Human Rights.* Disponible a:
<https://www.stopcorporateimpunity.org/statement-2/>

Campanya Global per a reivindicar la sobirania dels pobles, desmantellar el poder de les transnacionals i posar fi a la impunitat (2024b). *Neither due nor diligent: the European Union's Directive, an insufficient pseudo-regulation.* Disponible a:
<https://www.stopcorporateimpunity.org/neither-due-nor-diligent-the-european-unions-directive-an-insufficient-pseudo-regulation/>

Comité de Derechos Económicos, Sociales y Culturales de la ONU (Comité DESC) (2017). *Observación General 24.* Disponible a:
<https://www.ohchr.org/en/documents/general-comments-and-recommendations/general-comment-no-24-2017-state-obligations-context>

Consejo de Derechos Humanos de la ONU (2018). *Mejorar la rendición de cuentas y el acceso a las reparaciones para las víctimas de violaciones de los derechos humanos relacionadas con las actividades empresariales: la relevancia de la debida diligencia en materia de derechos humanos para la determinación de la responsabilidad empresarial.* Disponible a:
<https://www.ohchr.org/sites/default/files/2022-03/a-hrc-38-20-add2-unofficial-translation-es.pdf>

Consejo de Estado (2024). *Sentencia de 9 de agosto de 2024. Sala de lo contencioso administrativo. Sección primera.* Disponible a:
<https://samai.consejodeestado.gov.co/TitulacionRelatoria/BuscadorProvidenciasTituladas.aspx>

Contraloría General de la República – CGR (2020). *Autoridad Nacional de Licencias Ambientales – ANLA. Cumplimiento de las obligaciones ambientales establecidas por la autoridad ambiental – ANLA – al proyecto hidroeléctrica del Quimbo – PHEQ. Informe de auditoría de cumplimiento.* Disponible a:
<https://www.asoquimbo.org/images/adjuntos/informeCGR27-122020.pdf>

Corte Constitucional (2013). *Sentencia de 13 de marzo de 2013. Sala Quinta de Revisión.* Disponible a:
<https://www.corteconstitucional.gov.co/relatoria/2013/T-135-13.htm>

Corte Interamericana de Derechos Humanos (2025). *Emergencia climática y derechos humanos. Opinión Consultiva OC-32/25 de 29 de mayo de 2025.* Disponible a:
<https://jurisprudencia.corteidh.or.cr/es/vid/1084981967>

Corte Internacional de Justicia (2025). *Obligations of the States in respect of climate change. Advisory Opinion, 23 July 2025*. Disponible a:
<https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/187/187-20250723-adv-01-00-en.pdf>

Durán Castellanos, Alejandra (2024). *Cap al desmantellament de la impunitat del poder corporatiu: de la teoria a la pràctica*. Disponible a:
<https://www.cicra.coop/wp-content/uploads/2024/01/COMPENDI-1.pdf>

El País (1997). «Endesa se adjudica dos eléctricas de Colombia por 337.000 millones». Disponible a:
https://elpais.com/diario/1997/09/17/economia/874447214_850215.html?event_log=oklogin

Enel Colombia (s.d.). «El Quimbo: cronología». Disponible a:
<https://www.enel.com.co/es/conoce-enel/enel-generacion/el-quimbo/cronologia-represa-del-quimbo.html>

Enel Colombia (2022). «Celebremos juntos estos 25 años, conoce detalles de nuestra historia». Disponible a:
<https://www.enel.com.co/es/historias/a202210-empresa-enel-25-anos-en-colombia.html>

European Center for Constitutional and Human Rights (ECCHR) (2023). *Ley Alemana de la Cadena de Suministro: implementación desde las bases*. Disponible a:
https://www.ecchr.eu/fileadmin/user_upload/ECCHR_PP_SUPPLY_CHAIN_SP_PF.pdf

Federación Internacional por los Derechos Humanos (FIDH) (2017). *Defender el territorio y el ambiente en contextos de actividad de empresas extractivas*. Disponible a:
https://www.fidh.org/IMG/pdf/documento_defender_version_final_web_compressed.pdf

García Muñoz, Soledad (2019). *Empresas y Derechos Humanos: Estándares Interamericanos. Comisión Interamericana de Derechos Humanos. Relatoría Especial sobre Derechos Económicos, Sociales, Culturales y Ambientales (REDESCA)*. Disponible a:
<https://www.oas.org/es/cidh/informes/pdfs/EmpresasDDHH.pdf>

González, Carmen (2015). *Environmental Justice, Human Rights, and the Global South. Santa Clara Journal of International Law*, 13(1), 151–195.

Guamán Hernández, Adoración (2018). «Diligencia debida en derechos humanos y empresas transnacionales: de la ley francesa a un instrumento internacional jurídicamente vinculante sobre empresas y derechos humanos». *Lex Social: Revista de Derechos Sociales*. Disponible a:
https://www.upo.es/revistas/index.php/lex_social/article/view/3492

Guamán Hernández, Adoración; Moreno González, Gabriel (2018). *Empresas transnacionales y derechos humanos. La necesidad de un instrumento vinculante*. Bomarzo. Disponible a:
<https://dialnet.unirioja.es/servlet/libro?codigo=731774>

Harvey, David (2003). *El nuevo imperialismo: acumulación por desposesión*. Disponible a:
<https://biblioteca.clacso.edu.ar/clacso/se/20130702120830/harvey.pdf>

Hernández Zubizarreta, Juan; González, Erika; Ramiro, Pedro (2019). «Las empresas transnacionales y la arquitectura jurídica de la impunidad: responsabilidad social corporativa, lex mercatoria y derechos humanos». *Revista de Economía Crítica*, 28, 41–54.

Iglesias Márquez, Daniel; Íñigo Álvarez, Laura (2025). *Introducción al estudio de empresas y derechos humanos. Temas, conceptos y materiales*. Editorial Colex, SL. Disponible a:
<https://www.colexopenaccess.com/libros/introduccion-estudio-empresas-y-derechos-humanos-8145>

Jaramillo Zuluaga, Lady Nancy; Dobson, Christen (2024). *Defendiendo los derechos y construyendo economías justas: personas defensoras de los derechos humanos y empresas*. Centro de Información sobre Empresas y Derechos Humanos. Disponible a:
<https://www.business-humanrights.org/es/from-us/briefings/human-rights-defenders-and-business-10-year-analysis/defending-rights-and-realising-just-economies-human-rights-defenders-and-business-2015-2024/>

Lafede.cat (2025a). *Dossier de premsa. Centre Català d'Empresa i Drets Humans*. Disponible a:
https://www.lafede.cat/wp-content/uploads/2025/03/DossierPremsa_EmpresaiDH.pdf_compressed.pdf

Lafede.cat (2025b). «Catalunya reprèn el compromís amb el Centre Català d'Empresa i Drets Humans». Disponible a:
<https://www.lafede.cat/catalunya-repren-el-compromis-amb-el-centre-catala-dempresai-drets-humans/>

Márquez Carrasco, Carmen (2023). «Todos los ojos puestos en Bruselas: las claves de la futura directiva sobre diligencia debida en materia de sostenibilidad empresarial». *Revista Española de Empresas y Derechos Humanos*, núm. 1. Disponible a: <https://www.spainsif.es/wp-content/uploads/2024/06/Marquez-Carrasco.pdf>

Márquez Carrasco, Carmen (2025). «Climate Change and Corporate Accountability: What the ICJ Advisory Opinion Means for Business and Human Rights». *Business and Human Rights Journal*. Disponible a: <https://bhrj.blog/2025/08/27/climate-change-and-corporate-accountability-what-the-icj-advisory-opinion-means-for-business-and-human-rights/>

OECD (2023). *Línies Directrius de la OCDE per a Empreses Multinacionals sobre Conducta Empresarial Responsable*. OECD Publishing, París. Disponible a: <https://doi.org/10.1787/7abea681-es>

Parlament de Catalunya (2025). *BOPC 178. Proposició de llei de creació del Centre Català d'Empresa i Drets Humans*. 17 de març de 2025. Disponible a: https://www.lafede.cat/wp-content/uploads/2025/03/202_00038_15_EDT_Proposicio-de-Llei-de-creacio-del-Centre-Catal%EF%BF%BD-dEmpresa-i-Drets-Humans_PSC-Junts-ERC-Comuns-CUP_compressed.pdf

Parlament Europeu (2018). *Resolució sobre la contribució de la Unió a un instrument vinculant de les Nacions Unides sobre empreses transnacionals amb respecte als drets humans*. Disponible a: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018IP0382>

Patiño, Gustavo (2024). «Consejo de Estado falla contra licencia ambiental El Quimbo». *Diario del Huila*, 9 de setembre de 2024. Disponible a: <https://diariodelhuila.com/consejo-de-estado-falla-contra-licencia-ambiental-de-el-quimbo/>

Punt Nacional de Contacte espanyol (2024). *Guia de procediment del Punt Nacional de Contacte d'Espanya per a l'aplicació de les Línies Directrius de l'OCDE per a Empreses Multinacionals sobre Conducta Empresarial Responsable en la resolució de casos específics*. Govern d'Espanya. Ministeri d'Economia, Comerç i Empresa. Disponible a: https://comercio.gob.es/es-es/inversiones_exteriores/PNCLD/Tramitacion_casos_especificos/Documents/20240403_Guia_Procedimiento_Resolucion_Casos_Especificos.pdf

Red Internacional para los Derechos Económicos, Sociales y Culturales (Red-DESC) (2024). *Principios y salvaguardias legales que los Estados deben incluir en el instrumento jurídicamente vinculante para poner fin a la impunidad corporativa*. Disponible a: https://www.escr-net.org/es/wp-content/uploads/sites/2/2024/12/ESCR-Net_Lineas_Rojas_Tratado_Vinculante_Derechos_Humanos_Empresas.pdf

Relatora Especial del Consell de Drets Humans sobre els drets dels pobles indígenes (2015). *Drets dels pobles indígenes. Repercussions de les inversions internacionals i el lliure comerç sobre els drets humans dels pobles indígenes* (Informe A/70/301). Ginebra: Nacions Unides. Disponible a:
<https://www.acnur.org/fileadmin/Documentos/BDL/2015/10160.pdf>

Relator Especial sobre els drets dels pobles indígenes, Cali Tzay, José Francisco (2023). *Finançament verd, una transició justa per a protegir els drets dels Pobles Indígenes* (Informe A/HRC/54/31). Ginebra: Nacions Unides. Disponible a:
<https://www.ohchr.org/es/documents/thematic-reports/ahrc5431-green-financing-just-transition-protect-rights-indigenous>

Representant Especial del Secretari General sobre la qüestió de les empreses i els drets humans (2007). *Business and human rights: mapping international standards of responsibility and accountability for corporate acts* (Informe A/HRC/4/35). Ginebra: Nacions Unides. Disponible a:
https://ap.ohchr.org/documents/dpage_e.aspx?si=A%2FHRC%2F4%2F35

Representant Especial del Secretari General sobre la qüestió de les empreses i els drets humans (2008). *Protect, respect and remedy: a framework for business and human rights* (Informe A/HRC/8/5). Ginebra: Nacions Unides. Disponible a:
https://digitallibrary.un.org/record/625292/files/A_HRC_8_5-ES.pdf

Rinne Thomas; Minaya Moreno, Lidia (2025). «Qué sucederá con la Ley alemana de Debida Diligencia en la Cadena de Suministro?». Disponible a:
<https://lex.ahk.es/actualidad-juridica/que-sucedera-con-la-ley-alemana-de-debida-diligencia-en-la-cadena-de-suministro>

Secretari General de l'ONU (2021). *Human rights-compatible international investment agreements* (Informe A/76/238). Nova York: Nacions Unides. Disponible a:
<https://docs.un.org/A/76/238>

Secretari General de l'ONU (2022). *Report on corporate influence in the political and regulatory sphere* (Nota A/77/201). Nova York: Nacions Unides. Disponible a:
<https://docs.un.org/en/A/RES/77/201>

Transnational Institute (TNI) (2015). «La postura de la UE en la ONU frente al tratado vinculante sobre transnacionales y derechos humanos». Disponible a:
<https://www.tni.org/es/art%C3%ADculo/la-postura-de-la-ue-en-la-onu-frente-al-tratado-vinculante-sobre-transnacionales-y>

Unió Europea (2024). *Directiva (UE) 2024/1760 del Parlament Europeu i del Consell, de 13 de juny de 2024, sobre diligència deguda de les empreses en matèria de sostenibilitat*. Disponible a:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/?uri=CELEX:32024L1760>

Unió Europea (2025). *Directiva (UE) 2025/794 del Parlament Europeu i del Consell, de 14 d'abril de 2025, per la qual es modifiquen les Directives (UE) 2022/2464 i (UE) 2024/1760*. Disponible a:
<https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2025/794/spa>

Vives Gabriel, Jordi (2025). *Estudi comparatiu i propostes de millora tècniques adaptades al context català per informar el debat legislatiu del Centre Català d'Empresa i Drets Humans*. Generalitat de Catalunya. Disponible a:
https://cooperaciocatalana.gencat.cat/web/.content/continguts/que_fem/publicacions/04informes_estudis_guies/20251120-estudi_eddhh_dgcd.pdf

Zubizarreta Hernández, Juan; Ramiro, Pedro (2024). *La Unió Europea i el capitalisme verd militar: matèries primeres i acords comercials per a l'extractivisme neocolonial. Els casos de Xile i Mercosur*. Ecologistes en Acció, OMAL, Paz con Dignidad.

Amb el suport de l'Ajuntament de
Barcelona.

